UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs In Primam Infortiati Partem

Bartolus

Lvgdvni, 1567

Tuto. & cura. da. ab his.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96147

Visual Library

ſin.⁊ prealle.§.fi.i aut.vt hi q obl.ſe perhi.ha.res mi.¶Quero
3 vtrum ni quolibet genere tutorũ ſit neceſſarium decretum †hoc
Reſpõ.ſic,vt d.l.iiij.de de aut.tu.⁊ alijs legib⁹ ſ.alle.hoc tñ po
teſt recipere inſtantiã in tutore teſtamẽtario,ſcilicet ſi teſtator ei
hoc remiſerit expſſe.d.l.fi.C.arbi.tu.vl.teſtator ipſe decernet
ſibi adminiſtrationẽ.Põt em̃ ipſe teſtator decernere vt tutor
ſua authoritate icipiat adminiſtrare.d.l.cui eorũ.ſicut põt cõce
dere legatario licentiã accipiendi poſſeſſione ſua authoritate.l.
Titia.§.j.⁊ ibi no.ſ.de leg.§.ppꝛie eſt em̃ decretũ,preſtare tu-
tori quaſi poſſeſſionem adminiſtrationis,ſicut dicunt Canoniſte
4 †ꝙ licei aliqs ſit inſtitutus in beneficio,nõ tamẽ accedit ad ad-
miniſtrandũ,niſi ponatur in quaſi poſſeſſione adminiſtrationis,
vt extra de inſt.c.iij.in pn.⁊ p Inn.de conceſ.preb.ca.ꝓpoſuit.
d in j.gl.¶Quero an ᵈ iſtud decretũ interpoſitum ab vno iudice
4 †porigat effectũ ſuũ ad res alterius territorij:Videtur ꝙ non
l.eũ vnus.§.pe.ſ.de bo.au.iud.poſ.⁊ ſ.de iur.om.iu.l.x.territo
rium.Pro hui⁹ declaratione eſt videndũ q̃ ſit forma huius de-
creti.Reſpõ.ꝙ iudex decernat ſibi adminiſtrationẽ dicte tutele,
ſeu licentiã adminiſtrãdi,⁊ ita vtimur,ad quẽ vſum ſe refert lex
noſtra.C.arb.tu.l.fi.pbat ſ.ead.l.§.i legitimis,vbi tex.dicit de
cerni tutelã,gloſ.ibi exponit.i.adminiſtrationẽ tutele.Ad idem,
ſ.de aut.tu.l.iiij.Non eſt ergo neceſſe ꝙ iudex ponat eũ in poſſeſ
ſionem de facto,ſꝫ data licentia ipſe tutor põt accipere res ⁊ hoc
eſt ꝙ dicit tex.i l.fi.C.arb.tut.⁊ gl.hec dicit,res accipiat p decre
cretũ,id eſt precedente decreto.Nunc ad ꝓpoſitũ decretũ ꝙ
interponitur in aliquo actu voluntario,nec habet coerctionẽ in
alium põt interponi a iudice,q habet perſonam in poteſtate.li-
cet res ſit x territoriũ,l.magis puto.§.illud.ſ.de reb.eo.⁊ no.per
doctores.C.de predi.mil.ſi prediũ.Et ex hoc concludo ꝙ iudex
ſub quo eſt pupillus,põt interponere illud decretum,ꝙ exten-
dit ad bona vbicunque poſita,ſi contradictorem non habet,ſed
ſi contradictor eſſet,ita ꝙ haberet neceſſe mitti in poſſeſſionem p
miniſtros iudicis,tunc nõ ſufficeret licentia illius iudicis,ſꝫ de-
bet ſcribi illi iudici,ſub q̊ res ſunt,d.l.cum vnus.§.pe.de bo.aui.
6 iud.poſ.¶Quero,†an quãdo iſtud decretũ interponit debeãt
e citariᵉ alijqui ſunt vel eſſe poſſũt tutores:Rñ.quãdoqꝫ per iſtud
decretũ conceditur adminiſtratio vni,ita ꝙ alijs denegatur,tũc
illi debent requiri,cum hoc faciat cauſa cognita,vt ſ.de teſtamẽ.
tute.l.teſtamẽto.⁊ l.ſeq.ſ.de adm.tu.l.iij.§.fi.Aliqñ p iſtud decre
tũ conceditur vni adminiſtratio nõ tamẽ alij denegatur,⁊ tunc
ſi quidẽ ſunt alij,q ſunt tutores legitimi,vel datiui iam conſti-
tuti a lege vel a iudice,illi debẽt requiri:nõ enim fiet niſi cauſa co
gnita.vt ea.l.§.i legitimis.Et hoc maxime verũ eſt i legitimis,
quorũ intereſt,ne vnus accedat ad ad miniſtrãdũ ſine alio ꝑpter
ſpem ſucceſſionis,vt ſ.eo.in §.pe.Si vero nõ ſunt tutores,ſꝫ eſſe
poſſunt tunc enim non eſt neceſſe eos requiri,q nõ leduntur,ar-
gu.p hoc C.de confir.tut.l.ſi vt proponis.⁊ ſ.de admi.tu.l.q de
gotiationẽ.§.teſtamento ⁊ no p Inno.de conceſ.preben.c.pro
7 poſuit.in j.gl.Vltimo ſcias,†ꝙ lꝫ glo.ponat iſtud decretũ pro
f primo,tamen vltimum eſtᶠ.Oꝫ enim tutor prius feciſſe inuenta
riũ,⁊ alia q̃ ſ.dixi,ꝙ ei tutele adminiſtratio concedatur,d.l.fi.C.
arb.tu.Vel.hoc debet fieri in ipſo actu q̊ decretũ interponitur.
auth.vt q obli.ſe perſi.ha.res mi.§.fi.¶Secundũ quod requiri-
tur,eſt ꝙ faciat inuentariũ,quod examino.in l.tutor qui reperto-
riũ,in prin.de admi.tut.¶Tertium quod requiritur,eſt ꝙ iuret
ſe vtilia facere,⁊ inutilia pretermittere.d.§.fi.in aut.vt hi q obli.
ſe perhib.ha.res mi.qđ de iure Codicis fuit introductum in cu-
ratore furioſi.l.de creationib⁹.C.de epiſcopo.aud.ſꝫ p d.aut.eſt
extẽſum ad oẽs tutores,⁊ curatores Debent enim hoc promit-
tere ſub expreſſa obligatione rerũ ſuarum,vt ibi patet.¶Quar-
g to requirt,dicit gl.ꝙ ſatiſdet g hoc in tutore datiuo:dic vt dixi ſ.
tit.j.l.tutores.In legetimo habes hic in tex.ſecũdõ quem oẽs
dent ſatiſdare excepto patrono a quo cauſa cognita,nõ exigitur
ſatiſdatio.¶Quero qđ ſi iudex voluit hanc ſatiſdationẽ exige-
re vel exegit,⁊ eſt finita.Reſpõ.vt dicã.ſ.ea.l.§.in legitimis vbi
8 tex.tangit.¶†Quero qđ ſi dederit fideiuſſorẽ pauperem reſpe
ctu facultatũ pupilli:Reſpõ.nihilominus põt adminiſtrare,vt
C.de iure dotium.l.mulier.Poſſet tamẽ ob hoc remoueri,ſecũ-
dum ea q̃ no.in l.paupertas.ſ.de excuſa.tut.⁊ ibi dicã.¶Quin
h tum quod requiritʰ,eſt ꝙ expreſſe promittat defenſionẽ pupul-
i li,vt l.vlti.§.defenſionẽ.C de admi.tut.⁊ ibi p doc.¶Aduerte,
ꝙ antiqui nõ apponebant iſtud propter ꝙ iam vidi mulias tute
las caſſari,ſꝫ hodie hoc in qualibet apponitur.Et licet de iure an
tiquo hoc eſſet precipuum officium tutoris,ſcꝫ pupillum ipſum
indefenſum nõ relinquere,l.tutoris precipuum.ſ.de adminiſtra.
tutorũ.tamẽ lex vult ꝙ hodie tutor hoc expreſſe promittat,vt di
k xi.Vltimo ᵏ ſcias ꝙ lꝫ†predicta omnia requirantur tamen in
l his q̃ dilationem nõ recepiunt,ˡvel in his que principaliter ad
cõmodum pupilli ſpectarẽt,valent geſta p tutorem,etiam non
interuenientib⁹ predictis,vt ſ.de adminiſtratione tutorum.l.tu-
tor qui repertorium.in principio.C.de tuto.vel cura.q non ſatiſ
de.l.finali.

ADDITIONES.

a ALEX.¶Legitimos.Que poſſunt op.contra legitimũ tutorem
vide per Spe.de legi.tuto.ibi ponit formam.
b ¶Querit.Vide Pau.de Caſt.conſ.xc.j.dub.ij.vol.
c ALEX.¶Quero vtrũ.Adde Bar.⁊ ibi no.in l.tutor q reper-
toriũ.ſ.de admi.tut.⁊ l.tut.⁊ i l.tutorib⁹.de auth.tuto.
d ALEX.¶Quero,an.Vide Pe.de Anc.i C.le.ij.de ſta.mona.
e ALEX.¶Debẽt citari.Tũ deciſione Bar.hic trãſit Pe.de An.
in C.le.ij.de ſta.monac.Facit qđ i ſimili dicebat An.in l.is cui bo
nis de verbo.obliga.videlicet an qñ iudex procedit ad interdi-
cendum adminiſtratienẽ prodigo requirat citatio ipſius pro-
digi ⁊ concludit ꝙ ſic,qa tractatur de auferẽda ei adminiſtratio
ne ⁊ cum Ang.ibi trãſit Imol.de quo vide que dixi in l.qui ha-
bent.in §.quolibet loco,⁊ tempore.ſ de tut.
f ALEX.¶Vltimum eſt.An.decretũ adminiſtratiõis debeat p̃-
cedere inuẽtariũ ⁊ alia:Bal.in.l.fi.de ma.conue.p illũ tex.dicit,
ꝙ nõ refert ſm Bar.in l.tutor.qui repertorium.circa princip.
de admi.tut.⁊ Bal.ia l.ij.C.q admi¶Add.Ro.conſi.ccccxxv.
vbi ponit quindecim q̃ debet facere tutor tutela ſuſcepta.
g ALEX.¶Nõ ſatiſdet.Adde.ꝙ lꝫ tutor nõ ſatiſdet vl̃ caueat rẽ
pupilli ſaluã fore,eo tempore q̊ tutela ſuſcipitur tamen non eſt
de ſubſtantia.Facit qđ notant docto.in dicta l.de die.§.tutor.q
ſatiſdare cogantur ⁊ qđ not.p Barto.in §.proximo.⁊ Bald.in
l.fi.de ma.conue.C.Et quid ſi nõ poteſt tutor fideiuſſorem ido-
neum dare vide Bal.in dicta.l.fina.vbi eſt text.ſecundum eum,
ꝙ fideiuſſor non idoneus tutelã non vitiat niſi fideiuſſor fuerit
in dolo.
h AND.BAR.¶Quintũꝙ requiritur.Vide tex.⁊ ibi Bartol.
in d.§.defenſionẽ¶Add.tu.⁊ intellige go idẽ in curatore,quia
debet ſatiſdare rẽ adulti ſaluã fore.iuxta ea que habentur in au-
then.vt ij.qui perhi.§.fina.cũ ibi no.⁊ in l.⁊ ſi ad ſpecies.ſ.rẽ pu
pil.ſaluam fore.tamen vbicunqꝫ curator promiſit vtilia adulti
facere ⁊ inutilia pretermittere ⁊ ꝙ ipſũ defendet ⁊c.⁊ iurauit ac
fideiuſſit ⁊c.ſufficit ax q̊ in effectu ſũt eiuſdem importantie ac ſi
promiſſum fuiſſet rem adulti ſaluã fore vt probatur in l.finali in
§.ſꝫ cũ antiquitas verſi.⁊ inuentario cum omni ⁊c.C.curato.fu-
rio.dũ tex.ibi dicit ad ſimilitudinẽ tutorum ⁊ in l.de creationi-
bus.C.de epiſcopa.audien.de quo late vide per Alex.in conſil.
lxxx.col.fi.in principio.in.v.vol.
i ALEX.¶Promittat defenſionẽ.Add.Bal.in l.pretor.i pn.de
ope.no.nun.in l.fi.§.omnem.C.de admi.tut.
k POMA.¶Vltimo.Vide Imo.conſi.xc ix.ij.dub.
l ¶Dilationẽ non reperiunt.Et ſic ſentit hic Bar.ꝙ tutor põt ex
pedire ſine decreto ea que ſunt tẽpore peritura ⁊ in dicta l.tut.
qui repertorium.⁊ ita declarant Bal.⁊.Ang.in l.procuratore.
C.procura.ſt Alex.in conſi.cxliiij.col.fi,in v.volu.Et add.ꝙ ſi
vno ⁊ eodẽ tempore fuit.creatus curator obligatio correcta,⁊
decretũ interpoſitum actus redditur nullus.Ita Pet.de Anc.
in conſi.lxxix.incip.viſis diligenter actis.⁊ Pau.de Caſt.i cõ.
lxxxiiij.incipien.ſuper eo quod queritur.⁊ Alexã in dicto conſi.
cxliij.⁊ vide per Ro.in conſi.cvjin fi.
POMA.¶Vide per Fel.in c.tranſlato de conſti.

☞ Decretum iudicis in tutele adminiſtratiõe interponebatur
1 de iure Digeſtorum.
2 Tutele adminiſtratio põt vni ex pluribus tutoribus decerni,
ſi alij ſint impediti.
3 Tutela petenti decreta adminiſtratio intelligitur conceſſa.
4 Tutor contra tutorem q non ſatiſdet de iure vl̃ de facto non
poteſt venire niſi offerat ſatiſdationẽ ſed pupillus vel tertius.

a **§.In legitimis.** Vni ex tutorib⁹ legitimis ex cau
ſa põt decerni adminiſtratio ⁊ ſe
inuicem poſſunt ꝓuocare ad ſatiſdationem niſi ſint patroni hoc
1 dicit.¶Ex iſto princip.not.ꝙ†iſto tẽpore interponebat decre
tum adminiſtrationis,ibi dũ dicit,tutela decerni.Dicit glo.id-
b eſt adminiſtratio tutele.ᵇ¶Secundo no.†ꝙ quado ſunt plures
2 tutores tutela nõ decernitur vni niſi ex cauſa ſi alij ſunt impediti
vt hic in principi.vel ſi alij ꝓuocant ad ſatiſdationẽ vt in ſequen.
verſi.Et ſic videtur qđ debeant requiri vt dixi ſ.proxi.vel ſaltẽ
debeat hoc iudici liquere ne alias erraret in interponẽdo decre
tum ſm ea que dicuntur ſ,titulo primo.l.tutor ſi petitus fuerit.
3 ¶†Tertio nota iſtã expoſitionem decerni tutela id eſt,admini
ſtratio tutele q̃ facit ad queſtionem.Cõparuit proximior agna
tus,⁊ petijt ſibi decerni tutelã pupilli ⁊ iudex decernit.Opp.ꝙ
nõ debet peti ſibi decerni,ſꝫ declarari.Certe poteſt ſuſtineri,vt

intelligat̃ decerni tutela, id eſt adminiſtratio tutele vt hic. ¶ Itē
venio ad verſic. an ergo ⁊ ꝓcurare. No. ꝓmo dicit text. ſi omnes
nō ſatiſdederunt, ꝙ exponit gloſ. id eſt nullus. Nā negatio poſt⸗
poſita ſigno vniuerſali equipollet ſuo cōtrario vt ī de capti. l. in
c bello. §. j. ¶ Circa hoc q̃rit gl. ſꝗd ſi aliqui ſatiſdederūt ⁊ aliq
non: Dicit glo. ꝙ inter nō ſatiſdantes admittitur prouocatio.
¶ Sꝫ tunc quid ſi omnes ſatiſdederūt ſed vnus non vult gere⸗
re cum alio: Reſpon. recurrendū eſt ad remedium l. iij. §. fin. cum
lege ſequenti. ī. de adminiſtr. tuto. ¶ Ulterius q̃ro q̊modo ver.
nonnunq̃ ⁊c. ſe habeat ad precedentia: Reſpon. ꝙ eſt quedā in
terpoſitio, ꝑ quā reſpondetur cuidam inppoſitioni. Dictum eſt
ꝙ inter nō ſatiſdantes locus eſt prouocationi. Cōtra, nā tutores
legitimi debent ſatiſdare. ſ. proxi. quomodo ergo ꝓcedit ꝙ hic
dicitur de nō ſatiſdantibus. Ad hoc reſpondetur, nōnunquā cc.
4 ¶ Ex quo† verſi. no. ꝙ contra tutorē, q non ſatiſdedit de iure vł
de facto alter tutor nō pōt venire, niſi offerat ſatiſdationem ſed
pupillus vel adultus, vel etiam tertius pōt petere eum cogi ad
ſatiſdandū vel interdicit ſibi adminiſtrationē, vt C. de tuto. vel
cura q nō ſatiſde. l. j. ⁊ per totum illum titulum. ¶ Uenio ad ver
ſicu. an ergo ⁊ in patronis. quero an idē ſit ī agnatis ꝙ hic dicit
in patronis Gl. dicit ꝙ non. Et eſt ratio ſecundum Ja. de Aret.
⁊ Dy. quia nobis non eſt ita debita hereditas agnatorū ſicut li
bertorum: vt ī. ſi a paren. quis fue. ma. l. non yſq;.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ In legitimis. Uide Joa. de Imo. in cōſ. xcix.
pro eo quod hic dicitur.
b POMA. ¶ Tutele. Uide Im. conſi. xcix. in j. dub.
c ALEX. ¶ Querit gl. Negatio poſt poſita ſigno vniuerſali equi
pollet ſuo cōtrario, hoc tñ nō eſt ſimpliciter verū vt no. per tex. ⁊
ibi Bar. in l. de pupillo. §. ſi plurium. de oper. noui nu. ⁊ qñ re⸗
ſultaret abſonus ⁊ iuri cōtrarius intellectus. Et vide Bar. in l. ſi
neceſſarias. §. ſi annua. ff. de pigno. actio. ſi melius in titu. q ſint
rebelles in verū. nonnullos. ⁊ limitat Bal. in lege prima in pri.
quomodo ⁊ quando iudex.

1 ☞ Clerici ſiue ſeculares ſiue religioſi an poſſint eſſe tutores.

a §. Si legitimus. [a] Capitis diminutione pereūt legitime tutele, etiā iam ſuſce
pte hoc dicit. ¶ † Quero qd de ſacerdotibus, an poſſint eſſe tuto
res: Uidetur ꝙ nō l. nō diſtinguemus. §. ſacertotio. ſ. de ar. tex.
habem⁹ in authen. preſbyteros. C. de epi. ⁊ cler. ſcilicet ꝙ poſſit
eſſe volentes nō vt cogāt inuiti, quod dic vt ibi ⁊ hoc in clericis
nō religioſis. Si ante eſſet monachus vł canonic⁹ regularis tūc
indiſtincte ſibi interdicta eſt tutela de iure ciuili vt dicta authē.
preſbyteros. in fin. idē in epiſcopo vt ibi patet. Sꝫ quidam cano
niſte dicunt ꝙ de iure Canonico ſecus eſt vt lxxxvj. diſtin. c. pue
nit. ⁊ ibi no ⁊ not. Specu. de tut. §. generaliter. verſi. itē oppon.
contra tutorem ꝙ eſt epiſcopus.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si legitimus. An clericus poſſit eſſe tutor dt Bal. in
l. preſbyteros. C. de ſacroſ. eccle. qd nō cū in minoribus cōſtituti
nō ſuſcipiant tutelam, vel aliud officiū ſeculare per illum text. ⁊
vide Bal. in l. generaliter ad fi. ſ. de epiſ. ⁊ cle. ¶ Add. qd Bal. cōſi.
cclxiij. libro primo, tenet quod clericus laici tutor eſſe poſſit, ⁊
laicus clerici.

LEX VI.

Inteſtato. Qui non relinquit tutorē eſt inte
ſtatus quo ad tutelam, ⁊ mortuo
teſtamentario deuenitur ad legitimos. hoc dicit iſte
text. cum lege ſequen.

LEX VIII.

Si reliquero. Qui ſūt i pari gradu agna
tiōis pariter vocātur ad tu
telam hoc dicit cū lege ſequenti. dicit Jacob. de Aret.
quod hodie nepos ex alio filio prefertur in tutela ſicut
in ſucceſſione vt in authent. de here. que ab inteſt. §. fi. igitur qd
ſatis placet.

LEX X.

a Agnato. [a] Propinquior cognatus nō impedit
ſequentē agnatum, nec propinquior
cognata impedit ſequentē cognatum. h. d. ¶ Not. hoc
ꝙ dicitur ſ. matertera, que eſt ſoror matris ⁊ ſic cogna
ta, que non impedit filios fratris ipſius matertere, hoc eſt filios
auunculi, qui ſimiliter ſunt cognati, ⁊ ſic habes caſum. ꝙ in defe
ctum agnatorum tutela deuoluitur ad cognatos. dixi ſ. l. j. in
prin. Alij volentes hoc effugere dicunt, hic loquit̃ de filiis fra⸗
tris ipſius impuberis. ⁊ hoc nullum habet dubiū: quia illi pre⸗
feruntur matertere, quia agnati. Item matertera non eſſet in
proximiori gradu, ⁊ ſic non correſponderet ad id quod in prin.
l. dicitur, ſecundum Dynum.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Agnato. Uide in ſimili Spe. de tut. §. ſi vero ver.
ſed pone pater.

De tut. & cura. datis ab his qui ius dandi habent, &c. Titul. xv.

¶ Poſt Tutelam teſtamentariā, ⁊ legitimam deueni⸗
tur ad datiuā, ideo de ea ponit̃. In inſtitutio⸗
nib⁹ vero habemus titulū de Attiliano tutore, vbi tractat̃ de tu
tore datiuo. Itē aduertendū ꝙ hic in rub. dicitur, de tutorib⁹ ⁊
curatorib⁹ merito, q̄ etiā curator datur a iudice: in preceden⸗
tibus non dicitur de curatoribus, quia ſolus tutor eſt legitim⁹,
⁊ teſtamentarius, non curator, vt dixi ſ. tit. j. ſub rubrica.

LEX I.

1 ¶ Tutor an poſſit dari per delegatum.
Merum imperium quantum ad cognitionem delegatur, non
quantum ad executionem.
2 Ius dandi tutorem competit quibus ſpecialiter mandatur.
3 Tutor dari pōt a comitibus habentibus poteſtatē a principe.
4 Iudices ciuitatum hodie dant curatores ⁊ tutores.
5 Pupillus debet eſſe de iuriſdictione dantis tutorem.
6 Tutor datur non exiſtenti de iuriſdictione dantis.
7 Pupillus habere domicilium poteſt.
8 Statutum diſponens circa legitimam perſonam alicuius cō⸗
prehendit originarios. ⁊ habentes domicilium.

Siue proconſul. Is pōt dare tu⸗
torem, cui eſt con
ceſſum, ⁊ illi, q ſue iuriſdictioni ſubeſt. h. d. ¶ Op.
1 dicitur hic. ꝙ vicē gerens p̄ſidis pōt dare tutorē.
Contra† datio tutoris eſt miſti imperij. vt ſ. de tu⸗
telis. l. muto. §. tutoris. ergo nō pōt fieri per delegatum. l. j. ſ.
de offi. eius cui man. eſt iuriſdi. Dicit glo. intelligo eo caſu quo
merum. ⁊ miſtum imperium poteſt delegari, vt preſide abſente,
Iſta ſolutio videtur contra caſum l. ij. C. de offi. eius qui vicē al
2 teri⁹ gerit, ⁊ quod ibi no. Suſtinendo gl. dt Dy. ꝙ q̃tū ad cogni
tionem pōt demādari merū imperiū. Ita loquitur iſta gl. ſꝫ nō
q̃tuꝫ ad executionē, vt in ſ'rio. Tu dic ꝙ iſta poſſunt eſſe vera in
delegato, ſeu in ipſo vicario ab ipſo p̄ſide cōſtituto. d. l. j. §. j. de
offi. eius cui man. eſt iuri. Sꝫ ille cui mandatur a pricipe, vt vi⸗
cē p̄ſidis gerat mortuo p̄ſide, vel etiā abſente, habet merū ⁊ mi
ſtū impium etiā quoad executionē, vt hic. ⁊ l. j. §. deportatos. j.
de leg. iij. ¶ Op. dicitur hic, † ꝙ ius dādi tutores cōpetit qui⸗
buſdā. Cōtra imo oībus q habent merū impium cū ſit miſti im
a perij, vt d. §. tutoris. Dicit gl. ſpeciale, vt hic, vt non cōpetat niſi
ſpecialiter mādetur. Idē tenet Jac. de are. vt dixi in §. tutoris.
3 ¶ Quero qd de iſtis tutorib⁹, q dātur ab iſtis iudicib⁹ chartu
lariis habentib⁹ pōtatem ſeu authoritatē a pricipe, vel comite
cui princeps cōceſſit. an valeat: Gl. dt ꝙ ſic, ⁊ bene, de hoc no. in
Spe. de curato. §. j. ver. quid de his. Facit quod no. C. vbi, ⁊ a⸗
4 pud quē. l. ſi. ¶ Quero, † tutores ⁊ curatores dātur hodie a iu
dicib⁹ ciuitatū, an ꝓcedat datio de iure: Petr. dt ꝙ ſic, propter
cōſuetudinē. C. de eman. l. j. ⁊ l. fi. Puto ꝙ ꝓcedat etiā de iure,
q̄ omnibus magiſtratib⁹ eſt permiſſum, vt ī. eo. l. iij. ¶ Uenio
b ad ſecundam partem. ¶ No. ꝙ [b] oportet† pupillū eſſe de iuriſ⸗
5 dictiōe eius qui dat tutorem. quod tene menti, q̄ ſi eſſet aliquis
pupillus clericus tutor debet dari ei authoritate iudicis ſui nō
iudicis ſecularis. In caſu tñ pōt dare tutorem ille qui nō habet
eum in ſua iuriſdictiōe, puta in lite q̄ vertitur corā eo. l. fi. §. j. C.
de adminiſtra. tut. quod not. ¶ Item not. tex. qui dicit eiuſdem
6 prouincie, vel vbi domiciliū habebat, per hoc † quod dt eiuſdē
prouincie, intelligitur, ſcilicet, origine, vt glo. dicit: ⁊ ſic videtur
caſus, quod eo ipſo quod dico me Peruſinum vel de Perusio,
7 intelligitur, ſcꝫ origine, ⁊ examinaui, ī. ad muni. l. j. ¶ † Not.
etiam quod pupillus poteſt habere domicilium, quod eſt mira⸗
bile: nam domicilium paternum non tranſit ad eum. l. aſſum⸗
ptio. §. finali infra, ad muni. Sed non videtur quod ipſe poſſit
conſtituere

conſtituere domicilium ſine tutoꝛe, cũ ꝑ hoc obligatur. Solut.
intelligo ꝙ habeat domiciliũ, ſ. quãdo cõſtituitur re ipſa, q2 ibi
habet maioꝛẽ partem foꝛtunarũ ſuarũ, vt no. in l. heres abſens.
ſ. de iudi. Vel poſſumus dicere ꝙ pupillus poſſit cõſtituere do
micilium in loco, ad hoc, vt poſſit habere tutoꝛẽ, quod videtur,
8 ſentire Azo in ſumma. C. vbi pe. tu. Not. ex hac l. ꝙ † ſtatuta ci
uitatũ que diſponũt circa perſonã legitimãdã ad aliquẽ actum
nõ poꝛriguntur ad eos, q nõ ſunt ſue iuriſdictiõis, ſed ad eos tã
tum, qui ſunt oꝛiginarij, vel habent domicilium, vt hic. Secus
in ſtatutis que diſponũt circa ſolennitatẽ alicuius actus. Quod
pl ene examino in l. cũctos populos in repe. mea. C. de ſum. tri.
9 ꝛ fide catho. ¶ Ultimo † querit Dy. ᶜhic, qd ſi pupillus in vno
c loco ſit oꝛiginarius, in alio habet domicilium in tertio loco ha
bet bona vbi nullum habet domicilium, quis dabit tutoꝛẽ illis
facultatibus: Gl. ꝛ doc. tangunt in l. j. C. vbi pe. tu. Dicam in l.
pupillo. j. eo. ꝛ ibi videbitis.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ §. tutoꝛis. Ibi hoc etiam repꝛehendit Bar. dicẽs, ꝙ
hoc eſt miſti iperij, ꝛ vide que dixi poſt Bar. in l. j. de iur. om. iu.
b ALEX. ¶ Not. ꝙ. Vide auth. generaliter de epe. ꝛ cle. ꝛ ibi qd
ſi tutoꝛ eſt clericus. Et de hoc vide que dixi poſt Bart. in l. legi
timos. ſ. tit. j. §. fi. Sz quero an pupillus poſſit ꝓrogare iuriſ-
dictionẽ ſine cõſenſu ſui tutoꝛis, vide Bald. in l. j. C. de iuriſdi.
om. iud. ꝛ vide ibi de iudice incompetenti ad dandum tutoꝛem.
ALEX. ¶ Querit Dyn. De hac queſtio. Vide deciſionem per
eum in l. pupillo. j. eod. ꝛ in l. j. qui pe. tut.

LEX II.

CUm quidam. Propter abſentiam, vel appellationẽ alioꝛũ. dat
tutoꝛ ad tempus. hoc dicit. Opp. a datiõe tutoꝛis nõ
appellatur, vt Inſti. de excuſa. tu. §. q aũt. ꝛ j. quando
appel. nt l. j. §. ſi quis tutoꝛ. Gl. dicit, ꝙ hic loquitur ſecundum
iura antiqua. Tu dic ꝙ hic appellatur a ſententia repꝛobante
excuſationem: ꝛ ſic concoꝛdat cum contrarijs.

LEX III.

a IUs dandi. ᵃ Oppo. Inſti. de Attyl. in. §. ſed hoc iure Dic vt in gl. ꝛ bene Op
po. de l. etiam. ſ. de tut. Dic vt ibi.

a ALEX. ¶ Jus dandi. Vide Barto. in l. j. ꝛ ibi ſcripſi plene. de
iur. om. iud. an poſſit delegari datio tutoꝛis. And. Bar. ¶ No.
ex iſto tex. ſecundum Bald. ꝙ appellatione pendente poteſt ali
quid innouari, ſed non innouat contra appellantem, vt eſt gloſſ.
oꝛd. in l. creditoꝛ. ſ. mand.

LEX IIII.

a ☞ Officiales non poſſunt cogere vt partes in ſe compꝛomittãt
ꝛ queſtio tutele non poteſt compꝛomitti, etiam ſtante ſtatuto qđ
omnes compꝛomittant, nu. 2.

a PReto. Pretoꝛ non poteſt ſe dare tutoꝛẽ, vel delegare. h. d. ¶ Quero de intellectu
illoꝛum verboꝛum. nec compꝛomiſſarius, ꝛc. Gl. ex-
ponit duobus modis. Primo ꝙ non poteſt ſe facere
1 arbitrum. qđ no. † ꝫ officiales qui cogunt partes ad cõpꝛomit-
tendum in ſe. De hoc ſ. de arbi. l. ſed ſi in ſeruuz. §. ij. Secundo
exponit, ꝙ arbiter nõ poteſt ſe dare tutoꝛẽ: licet de hoc cõpꝛo-
mittatur. Innuit, ꝙ queſtio de tutela poſſet cõpꝛomitti, ꝙ non
placet, q2 eſt miſti Imperij. l. mutuo. §. tutoꝛis datio. ſ. de tute-
a lis, ergo nõ poteſt cõpꝛomitti. ᵃ l. nõ diſtinguem⁹. §. Julian⁹. ꝛ §.
ſequen. ſ. de arbitris. Preterea, nõ cõpetit niſi eis quibus con
ceditur ſpecialiter, vt ſupꝛa eo. l. j. Preterea, nõ poteſt delega-
ri niſi habenti iuriſdictionẽ. vt j. eo. l. nec mãdãte, ergo eadẽ ra-
b tione nec cõpꝛomitti. ᵇ ¶ Sed qd dicemus ex foꝛma ſtatuto-
c rũ, ᵈ quibus cauet, ꝙ omnes † cauſe cõpꝛomittantur in arbitros
d ꝛ arbitratoꝛes de iure, ꝛ đ facto, an ſi ſit inter duos cõtẽtio đ tu-
e tutela veniat in compꝛomiſſum: Reſpon. nõ, q2 illud ᵉ compꝛo
miſſuz in arbitratoꝛẽ, eſt quedã trãſactio, vt in auth. vt diff. iud.
§. j. ꝛ ibi no. que tranſactio nõ cadit in iſta queſtinone. Non ẽĩ
poteſt quis dare pecuniam vel accipere, vt ſit tutoꝛ vel patiatur
alium eſſe tutoꝛem. l. in eos. ſ. de tutel.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cõpꝛomitti. Que cã poſſint cõpꝛomitti in arbitrum,
vide per Bar. in l. non diſtinguemus. §. queſitum. ſ. de arbi.
POMA. ¶ Vide Lanf. in tractatu de ar. q. vij. Ro. cõſi. cclxij.
b ALEX. ¶ Nec cõpꝛomitti. An q. tutele cadat in cõpꝛomiſſum,
faciũt no. ꝑ Bar. in l. ſi qs in cõſcribẽdo. C. de pac. ꝛ no. Bar. in
l. fi. C. vbi, ꝛ apõ quẽ. ꝑ Spe. in ti. đ arbi. §. reſtat. verſi. qd ſi pſ.
c ANDR. BAR. ¶ Sed quid. Vide qđ no. in l. nõ diſtinguemus.
§. de liberali. ſ. de arbi. Sed ſi incidenter veniret vide ſingula-
rem caſum ſcđm gl. C. de reb. cre. l. cũ ꝓponas, ꝛ vide Lu. Ro.
in cõſi. ccxcv. vbi alle. iſtũ dictũ Bar. ꝙ nõ poſſit arbiter cogno
ſcere de cã matrimoniali. vide ibi. Et adde tu ꝙ ex dictis Bar.
hic, habes ꝙ ſtatutũ generale de omnibus cauſis cõpꝛomitten
dis reſtringitur ad cauſas compꝛomiſſibiles, vel alias de iure, ꝛ
ſic nõ includerent cauſe liberales, vel criminales ſcđm Bar. hic
q2 ſunt meri vel miſti Imperij ſecundũ Mod. in trac. de arbi-
tris dum tractauit ſup quib. rebus, ꝛ cauſis poſſit cõpꝛomitti,
facit, q2 ſtatutũ debet intelligi, vt aliquid poſſit operari, ꝛ poſtea
quã aliqd operatum eſt, reſtringitur, ꝛ reducitur ad ius cõmu-
ne, vt minus coꝛrigat: ꝛ facit q2 leges veteres quantum poſſu-
mus tollerare debemus ne coꝛrecte dicant. Ita dicit gl. ꝑ mul
ta iura in auth. de fideiuſ. in pꝛin. Et ſic tale ſtatutũ recipit etiã
limitationẽ, ne cauſe clare, ꝛ executiue cõpꝛomittãtur, ſicut hic:
ne cauſa alias nõ cõpꝛomiſſibilis intelligat compꝛomiſſibilis
ꝑ ſtatutum, vt dicit Bar. hic, ꝛ bene cõfirmat Pau. in c. irrefra
gabili. in fi. de offi. oꝛdi. vbi vult, ꝙ ſi ſtatutum dicat ſentẽtiã ar
bitroꝛũ executioni mãdari, debet intelligi, ꝛ reſtringi, niſi fuerit
ſententia arbitraria in cã criminali, vel liberali. de quo nõ licet,
de iure cõmuni compꝛomittere, q2 ſtatutum de tali cauſa noꝰ
intelligitur, vt minus ledat ius cõmune. Et bene faciũt que di
cit Alex. in cõſi. lxj. incip. viſa facti narratiõe in vlti. col. iij. vol.
POMA. ¶ Sed quid. Vide Roma. in materia conſi. ccxcix.
d ¶ Statutoꝛum. Adde ꝙ hoc ſequit Ro. cõſi. cclxij. ꝛ ccxcviij.
e P. PAV. P. ¶ Quia illud. Iſtud exclamat Ro. ſin. ccccxlviij. in-
ci. an ſub . intellige. ꝛ in conſi. ccxcix. col. j. poſt pꝛin.
f POMA. ¶ Que tranſactio non cadit. Vide Barb. diſtinguentẽ
in l. non diſtinguemus. §. queſitum. ff. de arb. Alex. l. pe. in fi. C.
de pac. Rom. ſing. xlvj.

LEX V.

1 ☞ Curatoꝛ datur inuitus ꝛ ignoꝛans.

a ILlud. ᵃ Abſens ꝛ inuit⁹ abſenta ꝛ inuito poteſt dari tutoꝛ. hoc dicit. Opp. ſ. đ tu. l. q ha-
bet. §. j. Solu. ibi curatoꝛe, qui datur ad lites. Opp.
Inſti. de cur. §. item inuiti. Sol. illa loquitur in cura-
toꝛe adulti, qui non recipit curatoꝛẽ inuitus, niſi ad lites. Cura
1 toꝛ † autem ipſe bene dat inuitus, ꝛ etiã ignoꝛans. l. fi. in pꝛin. C.
de admi. tut. Eſt enĩ munus publicũ ꝛ ideo poteſt dari inuitus,
ꝛ etiã ignoꝛans. ſecundũ Dy. Pro hoc j. de cu. bo. dã. l. ij. §. que
ritur an inuitus. Et ſi dat inuitus, ergo etiã ignoꝛans ꝛ abſens. l.
qui poteſt inuitus. j. de re. iu. ꝛ l. iij. de fideicom. li. Gl. ſignat ar.
contra. j. de adopt. l. poſt moꝛtem. §. fi. ꝛ nõ ſoluit. Dic qđ ibi in
adoptiõe, que eſt act⁹ pꝛiuatus. nec cadit iter abſentes, ſicut nec
cogatio naturalis, ſed hoc eſt publicũ munus, quod cadit in igno
rant ꝛ inuitum. Ita dicunt doc.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Illud per iſtã legẽ Bar. in l. hoc aũt ĩ pꝛin. ex qui. cau.
in poſ. cat, dixit ꝙ tutoꝛem poteſt dare iudex pupillo etiã ſi a ne
mine petatur. de quo etiã vide que ſcripſi in l. j. de iu. om. iud. ſed
quero quando. tutoꝛ datur abſenti, vide Bal. in l. ij. C. de ne. ge.
alleg. ꝑ Bal. qui habent. §. ſi pupillus. de tute. ꝛ Bar. in l. quod
ſi foꝛte. §. ſunt quidam. de ſol.
POMA. ¶ Eſt enim minus. Not. abſentib⁹ etiam non citatis
poſſe officia decerni, ſecundũ Bald. hoc eſt tamen poſtea eis no-
tificandum. vt l. ij. j. eo.

LEX VII

a NOn tantum. ᵃ Curatoꝛ poteſt dari ad authoꝛandum in vno cõtractu
tant. ũb. d. Aliud in tutoꝛe quod dic vel certarum. ſ.
de teſt. tut. Fallit caſu in l. impuberi. j. c. dixi in l. ſi he
reditas. in pꝛin. ſ. de teſta. tute.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Non tantum. De materia hui⁹ legis dixi poſt Bar.
in d. l. certarum.

LEX VIII.

NEc mandante. Tutele datio non põt mãdari ei qui non ha-
bet iuriſdictionẽ, ſed habenti iuriſdictionem ſic. hoc
dicit tex. cum gl. quam vide per te.

§ Si pretor. Qui non intelligit licet habeat iuriſdictionem nõ poteſt eam exercere. h. d.
1 Tutor dari poteſt in diem feriatam in honorem Dei ſi non detur ex inquiſitione.
a
b § Dari. [a] Tutor poteſt dari die feriata.[b] h.d. Quero † quid de die feriata in honorẽ Dei. Jac. d Are.
1 dicit qđ forte illo die poterit cũ hoc ſpectet ad pietatez vt extra de fer. c. fi. ⁊ C. de fer. l. fi. que lex facit ad hoc ⁊ hoc niſi fiat cum inquiſitione tunc enim debet fieri iudice ſedente pro tribunali, vt l. naturali. in fi. ſupra titulo ſecundo.

ADDITIONES.

a AND. BARB. ¶ Dari. Vide gl. ſin. pro diſtinctione Bart. in l. actus. C. de fer. P. Pau. P. ¶ Vide Jaſo. in l. j. §. accipiũt col. j. ff. de fer.
b ALEX. ¶ Die feriata. An die feriata poſſit dari tutor ⁊ quando vide Bal. in l. actus. C. de fer. ⁊ ibi etiam habes an poſſit cõfici inuentarium ⁊ adminiſtratio decerni.

LEX IX.

1 Tutor poteſt dari ad vnum articulũ tantũ etiã hoc expſſo.
2 Tutor non eſt neceſſarius ad adeundam hereditatem.
Idem in reſtitutione Trebellianice.
3 Tutor ſol⁹ nõ adit hereditatẽ quãdo pupill⁹ eſt maior infante.
1 Impuberi. Seipſaz ſummat. Not. † ꝙ tutor poteſt dari ad vnũ articulum etiã hoc expreſſo, ſ. ad hereditatẽ adeũdam ⁊ hoc ex cauſa qđ declara vt dixi in l. ſi hereditas. ſ. d teſta.
2 tu. in prin. ¶ Opp. † qđ nõ ſit neceſſarius tutor ad adeundam hereditatẽ vt C. q admit. ad bono. poſſeſſ. l. bonorũ. Gl. dicit aliud in bonorũ poſſeſ. poſtea ſubiungit idẽ in vtroqꝫ caſu ⁊ bene: q2 ſicut bonorũ poſſeſſio poteſt agnoſci authoritate iudicis in defectũ tutoris vt ibi ita poteſt hereditas adiri. l. ſi infanti in fi. C. de iure deli. ¶ Quero qd in reſtitutiõe Trebellianice: Re
3 ſpõ d. idẽ vt in gl. ¶ Quero † an ſolus tutor poſſit adire ſine pupillo: Gl. dicit ꝙ nõ ſi eſt maior infante licet bonorum poſſeſſio
a nem poſſet acquirere. Cõtrarium no. in d. l. bonorum [a] ſz quod hic dicitur eſt verius vt not. in l. potuit. C. de iu. deli. ⁊ ita tenet Dy. dicam in l. tutor. j. de bonorum poſſeſ.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ L. bonorum. Et ibi vide, ⁊ probat etiã in l. fi. de tu. ⁊ cur. qui non ſatiſded. ⁊ ꝙ voluit Pau. de Caſt. in l. bonorum. C. qui admi. Sed pro Bar. hic eſt gl. in §. neqꝫ. Inſti. de auth. tu. Bal. in l. potuit. de iure delib. ⁊ Jmo. in l. reſtituta. §. ſi. ad Tre. vide que dixi in d. l. bonorum.

LEX X.

1 Error in datione tutoris, quando illam impediat.
2 Error in perſona dati, non reddit dationem nullam licet faciat datum remoueri.
3 Cauſa vna ex pluribus, eſt ſufficiens perueniendi ad datiuum.
4 Tutoris datio facta a iudice alio petente, non facta mentione de matre an valeat.
5 Tutoris ſi i petitione eſt facta mentio de matre, an ipſa debeat requiri.
6 Judex ſi cui fuit narratum de matre dedit tutorẽ ſine inquiſitione an preiudicet matri poſtea volenti tutelam.
7 Pupillus ſi habet tutorem de facto non de iure, cum alius petitur an de hoc ſit fienda mentio vt datio teneat.
8 Sententia quando eũ nulla ex cauſa intrinſeca, que iudici non liquet manifeſte nõ põt ad aliã ſentẽtiã adueniri niſi pria caſſata.

Tutor. Si in cauſa dandi tutorem errat, datio. eſt nulla. h. d. Primo loquit i ſpecie. Secundo illud probat per regulam. Secunda ibidem. ⁊ ſi
1 Quero, † quid vult dicere erratum fuerit in facti cauſa Dicit gloſſ. quod credebatur non habere tutorẽ et habebat vel credebatur non habere partem, ⁊ habebat, in quibus caſib⁹ no. poteſt. dari tutor. Iſtud eſt verum in ſe, ſed non congruit eligit Nam in principio loquitur in caſu, in quo tutor poteſt dari pp abſentiã alterius l. ij. ſ. eo. ⁊ ſ. de tute. l. queſitum ſed non voluit datio quia hic cauſa non fuit declarata. ¶ Illud ꝙ ſequitur nã ⁊ ſi, ⁊c. venit ad probationem illius, ſed non eſſet bona probatio arguendo de caſu, in quo non poteſt dari tutor ad caſum in quo poteſt dari. Dic ergo quod hic loquitur generaliter, quocunque modo erretur in petitione tutoris, non dico de omni errore ſed in facti cauſa, hoc eſt, in eo quod eſt cauſa huius acti ſcilicet dationis tutoris, datio nulla eſt. Simile in aditione hereditatis. Nam omnis error non impedit, ſed ille qui eſt in cauſa aditionis, vt j. de acquir. hered, l. ſi is ad quem. Exemplũ ergo hui⁹ regule vnum habes in prin. huius legis, q2 cauſa quare poterat dari tutor, erat abſentia alterius tutoris, ſed ſi tutor fuit datus ex alia cauſa, nõ valet datio. Item quocũqꝫ modo erretur in cauſa dationis. exemplũ, ad datiuum nõ peruenit, donec eſt ſpes teſtamẽtarij. l. ſi quis ſub cõditiõe. ſ. de teſt. tute. Itẽ donec ſubeſt ſpes proximorum legitimorum, vt ſ. ti. j. l. j. §. ſi apud hoſtes ⁊ l. non ſolũ. ſi libertus. j. de excu. tut. Itẽ ſi primus eſt remot⁹ vel excuſatus. Itez ſi proximior appellauit, vt l. ij. ſ. eo. ti. Item ſi proximior erat pupilli debitor. l. ſi impuberi. j. eo. ⁊ ibi dicã. Itẽ ſi primus eſt creditor. l. ij. ſ. eo. ti. Iſte ergo cauſe, vel altera earum, debet exprimi, vt iudici ſit notũ: ſi eñ ex alia cã daret, non valeret datio. hic eſt caſus. ¶ Itez aduerte qđ ſolus error in cã
2 facit dationẽ nullã. Si eñ errat in pſona que datur, quia dicebatur idonea cũ nõ eſſet, dicebatur diues cũ non eſſet, dicebatur amicus cũ eſſet inimicus, hec nõ faciunt dationem nullam. l. ſi eos. ſ. de tute. ſed facit eos poſſe remoueri. j. de ſuſpe. tu. pto
a tum. Sed ꝯ [a] predicta videtur multũ fortiter, C. de confir. tu. l. ſi vt pponis. vbi ei, q habebat tutorem datum in teſtamento inutiliter, qui debebat cõfirmari, fuit datus tutor a iudice, de illo nõ facta mẽtione, ⁊ tamen ibi dicit ꝙ valet. ad idem qđ dicitur in authen. matri ⁊ auie, de tutore datiuo non facta mentione de matre, vt ibi no. Sed ad illã gl. dico vt ſtatim dicaꝫ declarando gl. hic poſitã, que eſt illi contraria. Ad l. ſi vt pponis. dico ꝙ tex. ibi dicit, ꝙ legitime factũ eſt, ⁊c. Intelligo ꝙ iudici notũ erat d datione tutoris in teſtamento, ſed ppter ceſſationem illius iudex dedit alium, vt pbatur in l. qui negotiationẽ. §. teſtamento. j. de admi. tu. Vel verius ⁊ ſubtilius, quandoqꝫ tutor datur a iudice ad petitionẽ alterius, ⁊ loquit iſta lex, ⁊ qđ. ſ. dixi, vt expſſe dicit hic tex. tutor ſi fuerit petitus. ⁊ ibi, nã ⁊ ſi quoquo modo in
b petitione, ⁊c. Si aũt tutor [b] datur pprio motu iudicis, ſi caſus erat, in quo poterat dari, licet ſit erratũ in cauſa, tamen valet datio. d. l. ſi vt pponis. ⁊ hẽc ſolu. videtur hodie pbari p tex. extra de prebend. cap. ſi motu pprio. lib. ſexto. Simile in iure noſtro, ſi liber homo putãs ſe ſeruũ adijt hereditatem, motu pprio talis aditio nõ vitiatur p errorẽ: ſecus ſi ad petitionem alterius, hoc eſt, alio iubente, vt j. de acqui. her. l. qui in aliena. §. ſi is q
3 putabat. ¶ Sed quero, † qd ſi plures ſint cauſe perueniẽdi ad datiuũ, ⁊ exprimit vna an valeat: Puto ꝙ ſic, ſi illa eſt ſufficiẽs. arg. j. d acq. hered. l. ꝙ ſi dubitet. ¶ Venio ad q. gl. ⁊ quero, qd
4 ſi tutor † eſt datus a iudice alio petẽte, nulla facta mẽtione d matre, an valeat datio tutoris: Gl. videtur hic determinare ꝙ non vt habes in ea. Contrariũ huius determinat gl. in auth. matri ⁊ auie. p l. ſi vt pponis. C. de cõfir. tu. Spe. tangit in ti. de tuto. §. nũc dicẽdũ, ver. quid ſi mater. Dyn. tenet hãc gl. Nã licet antequã mater aſſumat tutelam nõ ſit tutrix, vt in authen. de hered. que ab inteſt. defe. §. ex his, tñ ex quo tetit, incipit eſſe legitima, vt j. ad Tert. l. ij. §. ſi mater. ver. ꝙ ſi pater. Dixi in l. ſi quis ſub conditione. ſ. de teſta. tu. ſed legitimo ſuperueniẽte repellit datiuus. l. ſi tutor Reipublice. §. j. de tute. ⁊ ratio. diſtr. ⁊ l. nõ ſolũ §. ſi libertus. j. de excu. tu. Nõ obſt. l. ſi vt pponis. q2 confirmat⁹ nõ habetur loco legitimi, ſed in veritate eſt datiu⁹. vt dixi in l. j. ſ. de cõfir. tu. merito ſecũ cõpatitur aliũ datiuũ. ita dicit Dyn. Iſta verba magis pbãt iſtam gl. male dicere quã bene. Nã concludunt ꝙ interim valet datio, ſed matre poſtea petente tutelã, euaneſcit. Gl. aũt dicit ꝙ ſtatim nõ valet. And. de Iſer. diſtinguit aliter. Aut mater fuit in mora petẽdi tutelam, ⁊ tunc pferuntur datiui. Aut nõ fuit in mora, nec eſt qd imputetur ſibi, ⁊ tũc prefertur ipſa. arg. j. de adul. l. ſi maritus. §. ſi ãn extraneus. ꝫ acit j. de iur. fiſ. l. edicto. §. ij. ⁊ iij. ⁊ j. de admi. tu. l. tutor q reperto riũ in princi. ⁊ C. de his qui. vt indig. l. ſororẽ. qđ tenet Jaco. de Are. Pet. ⁊ Cyn. in d. auth. matri ⁊ auie. Pro hoc optime facit tex. j. ad Tert. l. ij. §. ſed ſi mr̃. ver. ſed ſi forte, ⁊ C. de epiſ. ⁊ cle. auth. pſbyteros, ⁊ ibi innuit ꝙ tacẽdo p quatuor mẽſes ſit in mora. Iſta verba reſpiciunt quãdo mr̃ poſtea venit ⁊ vult tutelam, ſed ſi mater nõ peteret tutelã ex eo qđ nõ ſit facta mẽtio de ea vitiatur datio tutoris. Et hoc eſt qđ querit gl. noſtra ad ꝙ predicta nõ vadunt. Dico ergo in queſtione pposita ꝙ ſi de matre in petitione nõ fiat mentio tutele datio eſt nulla q2 erratur in cauſa. ergo ⁊c. vt hac l. ideo enim puenitur ad datiuuꝫ quia mater non vult. Item ideo admittitur alius ad petẽdũ quia non petit mater. Debet ergo hoc exprimi iudici. tex. eſt C. q da. tu. poſſ.
c l. quod dicis. Quero an [c] ſi de matre facta eſt mẽtio in petitiõe,
5 † debeat ipſa requiri: tex in d. l. ꝙ dicis innuit qđ ſic: quaſi iudex debeat ingrere an hoc ſit verũ vt ibi patet qđ puto veruꝫ ſi tutor daretur ex inquiſitione. l. naturali. in fi. ſ. tit. ij. Sz iudex vellet dare abſqꝫ inquiſitione tutorũ tũc ſufficeret coram eo eſſe narratũ. Nec enim hz neceſſe aliter inquirere: quod placet: q2 poteſt fieri quolibet loco ⁊ tempore. l. qui habet. §. penulti. et
6 quod ibi nota. ſ. de tute. Sed tũc † quero qd ſi iudici narratum fuerit ⁊ tutorẽ ſine inqſitione dederit an matri poſtea tutelam volenti

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

volenti preiudicet: Reſpon. tenere hoc caſu diſtinctionē doct.
an mater fuit in mora an nō, vt ſ. ⁊ qd dixi de matre, cuius pri-
ma cauſa eſt in petendo tutorem, idem videtur in certis, vt de-
beant aſſerere iudici qͣmodo pximiores cōſanguinei, ſeu agna-
ti ceſſent petere tutorē, cum ſint admoniti ne erretur in cauſa fa
7 cti, vt j. ti. j. l. diuus. §. ſi quidē. ¶ † Quero, qd ſi pupillus habe
at tutorē de facto, nō de iure, an cū petitur alius, debeat de hoc
fieri mentio: Reſp. quandoqꝫ tutela nō vacat, neqꝫ de iure, neqꝫ
de facto, ⁊ tunc nō eſt dubiū, qꝛ nō poteſt dari alius tutor regu-
lariter vt C. in qui. cau. tu. ha. p totū, ſed in caſibus, in quibus
poteſt dari, debet ille caſus exprimi corā iudice, ne erret in cau
ſa, vt hic. Quādoqꝫ tutela nō vacat de iure, ſed de facto, vt quia
habet tutorē qui nō adminiſtrat, ⁊ tunc idem, vt hac l. in princi.
Quandoqꝫ tutela vacat de iure, ſed nō de facto, tūc puto, ꝙ de-
beat fieri mētio in petitiōe, ne aliter erretur in cā. Probo, qꝛ re
gula eſt, ꝙ tutorē habēti regulariter nō datur tutor, ſed habēti
poteſt referri ad ius, ⁊ ad factū. l. ſtipulatio iſta, §. hec quoqꝫ, ⁊ §.
ſeq. de verbo. obligatio. ergo debet declarari. Preterea ſicut
teſtamētū, qd eſt de iure validū, impedit aditionem ab inteſtato:
ita teſtamentū, qd eſt de facto, vt puta ſi eſt falſum, cū heres du-
bitat. l. cum falſum. j. de acqrend. hered. Ita hic per tutorē exi-
ſtentem de facto, iudex adit ad dubitationē, an pupillus tutorē
8 habeat: Ad idem, † qꝛ ſi ſententia eſt nulla ex cauſa intrinſeca,
ita ꝙ iudici manifeſte nō liquet, nō poteſt deueniri ad aliā ſen-
tentiam, niſi prima caſſata. l. cū querebat. j. de re iudi. ⁊ ibi dixi.
Pro hoc habemus Decretales expreſſas de elec. c. cōſiderauí
mus. de cōceſ. prebē. c. cū noſtris. ⁊ c. poſt electionē, ⁊ c. literas.
Debet ergo hoc exprimi, ⁊ poſtqꝫ factū fuit hoc iudici notū, non
eſt neceſſe ꝙ de hoc inqrat, cū poſſit dare tutorem ſine inquiſitio
ne, vt dictum eſt. Sed licet iſta datio valeat, tamen iſte ſcdo da-
tus, nō poſſet ſua authoritate repellere primū, qui erat in quaſi
poſſeſſione: ſed ſup hoc adhibetur cauſe cognitio, ne illi fiat iniu
ria: argumen. j. de aqua quotid. ⁊ eſti. l. pen. ⁊ eſt expſſuz in ſimi
li extra de pben. c. licet. lib. vj. Quādoqꝫ tutela vacat de iure, ⁊
de facto. Quomō aūt de iure vacet, licet omnibꝰ. De facto autē
vacare intelligo, etiam ſi quis adminiſtret non tanqꝫ tutor vel ſi
adminiſtret vt tutor, ⁊ in caſu tali, ꝙ contra eum nō datur actio
tutele, vt j. de eo qui pro tut. l. j. §. j. ⁊ §. ſimili modo, ⁊ ibi nota.
Cū eñi in illū nō cadat nō cadat hoc nomē Protutor, merito nō
poteſt dici ꝙ de facto gerat vt tutor. In. caſu nō eſt neceſſe ꝙ fi-
at mentio de tali adminiſtratore, ſed debet fieri mentio de alio,
cuiꝰ prima cauſa eſt tutela, vel in petitione tutoris. ſ. dixi de
matre, ⁊ ſimilibus. ⁊c.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Sed contra. Vide Bal. in d. l. ſi vt proponis.
b P. P. P. ¶ Si autem tutor. No. ſing. limit. ad reg. ꝙ decretum
interpoſitum ex falſa cauſa ſit nullum, quam etiā ſequitur Ale.
in l. iuſte poſſidet. ff. de acqui. poſ. vbi etiam addit alias quam
plures notabiles limitationes.
c ALEX. ¶ Quero an ſi de matre vide Bartolum in authentic.
matri ⁊ auie. et ibi omnino Baldum. C. quando mul. tutel. offi.
fung. pot.

LEX XI.

1 ☞ Curator datur tutorē non habenti.
2 Curator datus pupillo tutorem non habenti poteſt facere oīa,
niſi que iuris ſolennitatem deſiderant.
Curatoris datio habenti tutorem preſentem non tenet.

a Curator. a Preſente tutore pupillo non pōt
dari curator. hoc dicit. ¶ Op. ſ. de
tute. l. ſolet. Sol. intelligit gl. hic ſi eſt preſens, ⁊ ad-
miniſtrare poteſt. ¶ † Querit gl. nunquid ei, qui non
habet aliquem tutorem preſentem, vel abſentem, poſſit dari cu
rator. Dicit gl. quod ſic, per legem iſtam, ⁊ j. eo. l. curatorem qd
2 no. † ¶ Quero curator, qui datur pupillo non habenti tutorem
quid poteſt facere: Reſpon. omnia exceptis his que ſolennitatē
iuris deſiderāt. l. curatorem. j. de autho. tu. Solennitatem autē
iuris deſiderare arbitror, omnem actum per quem pupillus
obligaretur vel alienaret ſicut patet in aditione hereditatis in
qua nō ſufficit authoritas talis curatoris l. cū vna. §. j. de app.
Et hoc ideo, qꝛ per aditionē pupillus obligatꝰ vt j. de acq. her.
l. more ⁊ ideo non poſſet eſſe in iudicio niſi cum datur curator
ad litem cū tutore ſuo l. qui habet. §. ſi pupillus. ſ. de tute. Pōt
ergo interim iſte curator adminiſtrare, cōſeruare bona ⁊ recolli
gere fructus ⁊ ſimilia que ſunt facti, non autem ea que iuris ſūt
Quero quid ſi talis curator eſſet datus cum tutor eſſet preſens
Reſpond. non valet. vt hac l. coniuncta l. precedenti, ⁊ hoc not.
Ja. de Are. ſ. de teſt. tu. l. ſi plures. ⁊ ibi dixi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Curator. Bar. tenuit cōtrariū in l. qui habent §. fi. in gl.
in ver. talē cū. gl. ſeq. ſ. de tute. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi clarius. Are. ⁊ Jo.
Andr. in c. fi. de iud. in vj. ⁊ Bald. in l. j. §. ſi curator impuberi
j. de eo q p tut. ⁊ gl. in l. ait pretor. §. pmittit. cū gl. iuncto. tex.
ſ. de mino. ⁊ Bald. in c. j. de mili. vaſal. qui contu. eſt. ⁊ per hoc
⁊ per alia, ita alias conſului apud Mutinam.
IO. FR. R V. ¶ Nota. hanc contrarietatem, ⁊ vide Alexan. cōſi.
cxxij. j. vol.

LEX XII.

a His qui. a Filius poteſt dari curator patri cu
ratore egēti. hoc dicit. ¶ Querit gl.
an iſte filius teneatur reddere rationez patri. Et dic
ꝙ ſic, licet ſecus ſit in patre tot. in glo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ His qui. Utrum filius teneatur reddere rationē pa
tri, vel econtra, vide Bald. in l. ſi ſuperſtite. C. de dolo.

1 ☞ Sanitas mentis comprehenditur ex ſermonibus.
2 Prodigus ex factis, non ex ſermonibus cognoſcitur.
3 Teſtis deponens ſupra aliqua qualitate animi, debet teſtifica
ri per actus exteriores, quos vidit.

§. Diuus. Prodige filio ad matris inſtantiam datur
curator. Et prodigus eſt, qui in ſermonibꝰ
a videtur ſapiens, in factis inſipiens. hoc dicit. a Not. ꝙ † ex ſer-
1 monibus comprehendit, an quis ſit ſane mētis, b vel demens,
b Simile in l. quidā. de conditio. inſtitu. ¶ Scdo no. † ꝙ pdigus
2 cognoſcitur ex factis, non ex ſermonibus. c Ex quo no. † ꝙ quā-
c docunqꝫ de aliqua qualitate animi queritur, teſtis debet teſtifi-
3 cari per actus exteriores quos vidit. Facit C. de predijs naui.
l. ij. in fi. ⁊ quod ibi dixi lib. xj.

ADDITIONES.

a POM. ¶ Hoc dicit. De modis pbādi quē furioſuz, vide Ale.
in l. ſi cū dotē. §. ſi maritus. in gl. ſu p verbo, offerēs. ff. ſo. ma. et
aliqd p eū in l. apud Julianū. §. cōſtat. iij. vol. de leg. j. vbi Jaſ.
b ALEX. ¶ Sit ſane mētis. Et quomodo cognoſcat qs ſit furio-
ſus, vide not. p Bart. latius in ſuo tractatu de teſtib. in ver. op
poſita prudētie. Eſt ⁊ aliud, vt qꝛ habet memoriā inordinataz.
Caſus eſt in c. filij. de hereti. in vj. ⁊ ibi eū pōderat Domi. d ſan
cto Gemi. Aliud eſt ſcilicet, quādo neſcit pferre qd vult. iſtud
probatur in c. j. verſic. ſi vero. de cler. ergo. in vj. ⁊ ibi ponderat
Domin. de ſan. Gemi. Et an debeat deponere teſtis ſu p quali-
tate tutoris cū interrogat, vide Bal. in rub. C. ſi ex fal. inſtru. et
in l. furioſuz. q teſt. fac. poſ. Et quomodo cognoſcat ꝙ qs ſit fu-
rioſus vide que dixi in l. ſi cū dotē, §. ſi maritus. ſol. ma. Et vide
no. p Bar. in l. nec codicillos. de cod cil. p Bal. in d. l. furioſum.
Aliqd p Io. in l. j. in prin. de verb. ob. vbi dixit, quē non reddi
furioſum, licet corpus ſuū ad ſepulturā deferri mandet cū can
tibus, ⁊c. ⁊ mortē ſuā nō lugendo, p tex. xiij. q. ij. q diuina. ⁊c. vna
quaqꝫ. Quid autez in mente capto, vel demente an differat a fu-
rioſo: ⁊ an leges loquentes in vno, habeāt locum in alio: Ang. in
d. §. ſi maritus. ſe remittit ad no. per ſe in l. ex facto. j. de vulga.
⁊ pup. ⁊ ibi tenet, ꝙ leges de vno tractātes nō extēdant ad aliū,
per l. ſi furioſi. C. de nup. Tu vide Bar. in d. l. furioſum. ⁊ Bal.
in l. humanitatis. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. ⁊ in l. ſed, ⁊ milites.
§. iā aūt. de excuſa. tu. ⁊ Imo. in l. ſi vero. §. de viro. ſolu. ma. vbi
perfecte loquitur. ¶ Adde qualiter furor probetur, Alex. cōſi.
cxl. lib. j. Pet. de Ancha. conſi. lxvij.
c ¶ Sermonibus. Adde Alex. conſi. lxxv. v. vol.

LEX XIII.

1 ☞ Seruo, qui debet eſſe liber incōtinēti, tutor datur, vide nu. 3.
2 Paria ſunt aliquid in eſſe cōſiſtere, vel de pximo in eſſe deduci.
4 Tutor datur in caſibus, in quibus legitimus eſſe non poteſt.
5 Et impedimento legitimi ceſſante ceſſat datiuus.
Tutor datus ceſſat legitimo ſuperueniente, ⁊ ſatiſdante rez pu
pilli ſaluam fore.

Si impuberi. Iſta eſt optīa ⁊ aurea lex.
Seruo pupillo in cā quaz
poteſt habere cū domino datur tutor, q deſinit eſſe
ſtatim cū ceperit habere patronū. ⁊ legitime ſatiſde-
derit. hoc dicit. Prio loquit in eo cui eſt relicta libertas, ⁊ here
ditas p fideicōmiſſum. Scdo in eo cui eſt relicta libertas dire-
cto, ⁊ hereditas per fideicōmiſſum. Tertio, reſpondet cuidam
tacite obiectioni. Quarto, format circa pdicta quedam dubia,

⁊ ſoluit. Sed ibi, poſtea Tertia, ibi, quamuis. Quarta ibi, qd
ergo. Prima pars ſubdiuiditur in duas, q2 primo oſtēdit p ſe
natuſcōſult. puiſum eſſe impuberi ſeruo, vt ei tutor detur, qui
petat heredē inſtitutū cogi adire, ⁊ illum manumittere, ⁊ ei he-
reditatē reſtituere. Scdo in ver. in tutelam, declarat quanto tē
pore duret hic tutor datus, ⁊ dicit ꝙ ſtatī cū heres inſtitutus
manumittit ſeruū, incipit eſſe patronus, ⁊ p cōſequens tutor le
gitimus, ⁊ ſic videtur ꝙ ceſſet tutela datiua. Dicit tñ ꝙ non au-
fertur primo adminiſtratio, niſi patronus reſtituat hereditatē,
a ⁊ caueat rē pupilli ſaluā fore. Opp. ꝙ ſeruo [a] nō detur tutor. q2
tutela eſt poteſtas in capite libero poſita. ſ. de tu. l. j. in prin. ⁊ l.
1 ſi arrogati. §. j. Sol. quod † dicitur ſeruū nō poſſe habere tuto-
rem, verū eſt, niſi debeat fieri liber incōtinēti, vt hic: qd no. Ex q̊
2 not. † ꝙ aliqd in eſſe conſiſtere, vel de proximo debere deduci
in eſſe, paria ſunt. Facit j. de excuſa. tu. l. non tantū. in prin. ⁊ j. q
3 ſine ma. ad liber. perue. l. vlti. vel aliter. † Seruus nō poteſt ha
bere tutorē niſi in caſibus, in quibus poteſt cū domino litigare.
ita loquit hic, quod tene mēti. Facit j. eo. l. ei qui. Et idē forte in
filiofa. q de ſtatu ſuo litigat cū patre, arg. d. l. ei q. ¶ Vltimo [b]
4 no. ex hoc prin. † ꝙ in caſibus in qbus legitimus nō poteſt eſſe
tutor, q2 debitor, vel creditor, ppter litem deueniendum eſt ad
c datiuum, [c] cuius tutela deficit ſtatim cū ille deſierit eſſe debi-
tor, vel creditor, vt hic in ver. q tutela. Statim em̄ ꝙ patronus
deſinit eſſe debitor, reaſſumit tutelā legitimā, qd bene nota. Itē
5 no. † illud quod dicit, ꝙ ſuperueniente legitimo ceſſat datiuus,
intelligitur poſtquā legitimus ſatiſdedit rem pupilli ſaluā fo-
re, quod eſt ſingulare. Poſſes tu hic dicere, forte hoc eſt ſpecia
le in caſu iſto, ſed nō video rationē, ⁊ hoc vtilitati pupillorū cō
gruit. Et ideo puto hoc generaliter intelligi in quolibet legiti-
mo, ⁊ ſic determinat l. ſi tutor Reipublice. §. j. j. de tut. ⁊ rat. di
ſtra. ⁊ l. nō ſolū. §. ſi libertus. de excuſa. tuto. ¶ Venio ad ſcdā
partē ⁊ opp. ꝙ nō ſit idē qd in pcedenti, q2 ille, cui datur directo
libertas, eſt libertus orcinus, hoc eſt familie teſtatoris. l. iij. §.
plane. ſ. ti. j. Sol. nō eſt idē omnino, niſi ponas ꝙ heres inſtitut9
ſit de familia teſtatoris, ſcd̄m Jaco. de Are. ¶ Venio ad tertiā
partē, ⁊ opp. ſ. ti. j. l. j. §. interdū, ⁊ l. iij. §. plane. Sol. vt in gloſſ.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Opp. ꝙ ſeruo. Adde l. j. ⁊ ibi glo. C. qui. da. tu poſſ.
ad datiuum. Adde Bald. in l. cum in eo. ſ. de pac.
b AND. BARB. ¶ Vltimo. Et vide quod notatur ſingulariter
in l. ſi pecunie. j. vt in poſſe. lega. ⁊ Angel. in l. de die. §. plane. ſ.
qui ſatiſd. cogan.
c ALEX. Ad datiuum. Adde Bald. iij. l. cum in eod. ſ. de pact.

LEX XV.

IN omnem. Curator datus in locum tutoris abſentis, datur in omnem
rē. hoc dicit, Quero, qd vult dicere, in omnē rem: Re-
ſpon. curator, q datur impuberi nō habēti tutorem.
datur in omnē rē, que ſolennitatē iuris nō requirit. l. curatorē.
j. de autho. tu. Dixi in l. curator. ſ. eo. Sed curator, q datur in
locū abſentis tutoris datur in omnem rem, etiā que ſolennita-
tem iuris requirit, vt hic, preter quam ad adeundam heredita
tem, vt l. cum in vna. §. j. de appella.

LEX XVII.

EI qui. Hanc legem declara, vt dixi in l. ſi impuberi. ſ. eodem.

LEX XIX.

1 ☞ Judex appellationis quando in ciuitate, non appellatur
ad ordinem decurionum.
2 Epiſcopatu vacante iuriſdictio remanet apud Capitulum.
3 Papatu vacante, iuriſdictio eſt in collegio Cardinalium.
4 Decuriones poſſunt dare vnū ex epiſcopis in tutorē pupillo.
a VBi. [a] Quando rectores non ſunt in ciuitate, tuto
b ris datio remanet apud priores, vel ordinē
1 decurionū. h. d. [b] No. diligenter [c] † iſtū caſū ⁊ ſic in ci
c uitatibus, vbi nō eſt iudex appellatiōis, poſſet appel
2 lari ſententijs Poteſtatis, ad ordinem decurionū. [d] Item † fa-
d cit, ꝙ vacāte epiſcopatu remanet iuriſdictio apud capitulū [e] et
e ſic vacante † papatu remanet iuriſdictio apud collegium Car-
3 dinalium. Circa que vide Jnn. extra de maiorita. ⁊ obedien. ca
f pitulo. his que. [g] Item nota. ꝙ quando ordo decurionum tuto-
g rem dat, † poteſt dare vnum ex ſe [h] in tutorem pupillo. quod no
h ta. ſecundum vnam lectu.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Vbi. Et hāc legē no. limitat Ang. in l. teſtamētū. C. de
teſtam. vt ibi dixi. Et de hoc vide no. p Bar. in l. j. §. ſolēt. j. quā
do appellan. ſit. ⁊ quod ibi p M. oder. ⁊ vide qd no. dixit Ange.
in l. nulli qd cuiuſq; vniuer. nomi. Et ad hāc l. vide Ang. in l. va
cantia. de bo. vacan. li. x. Et Bald. in auth. habita. ne fi. p pat.
verſi. ſed dubitat. ⁊ in l. ij. C. quādo. fiſ. vel priu. in ver. ſed nūqd
ppter defectum aliorum. Et ad no. hic, vide Bal. in C. j. ſi. d in-
ueſt. lis oriatur inter do. ⁊ vaſal. ⁊ Bald. in l. iudicium ſoluit. ff.
de iud. ⁊ Bar. in l. ij. j. ad muni. Et iſtud dictum Bar. hic, pbat
p tex. valde ſingu. in auth. vt nulli iud. §. ⁊ hoc puenit. in verb.
primatibus ciuitatum. quē tex. alle. Bal. p ſing. in l. ij. C. quā
do fiſ. ⁊ Bald. in l. j. ſ. de offi. conſu. in xix. q. ⁊ ibi Bal. in d. c. j.
b POMA. Hoc dicit. Vide concor. p Ro. in rub. de arb. ⁊ limita
vt ibi per eum, vide Barb. conſi. j. j. vol.
c P. PAV. P. No. diligenter. Vide ex hoc. ⁊ alijs ſimilibus Jaſ.
in l. fi. C. de iudi. in j. no. ⁊ Fely. in c. querelam. de iureiuran.
d POMA. ¶ Decurionum. Adde ꝙ iſtā opi. reprobat Felyn. in
rub. de appel. Barb. in c. licet ex ſuſcepto. de foro cōpe. p text.
in clem. ne Romani, verſ. irritum. de elect. alle. hic p Alexan. in
apoſtil. ⁊ vacāte Jmperio, iuriſdictio nō remanet apud electo-
res, ſed apud Papā, vt in d. c. licet ex ſuſcepto. ⁊ in c. paſtoralis
eo. ti. Et ita tenet Bar. in l. j. §. deniq; ij. d aqua plu. arcen. ⁊ ibi
Alex. in apoſtillis. Quid autem in legato de latere, an mortuo
Papa ſuccedat Pape, ſede vacante, in puincia ſibi commiſſa:
Bic ꝙ non, ita Barb. in d. c. licet ex ſuſcepto. Ro. ſing. ccccvij.
incip. vacante imperio, ⁊ ſingu. ſequen.
e ALEX. ¶ Apud capitulum. Add qd Bal. p illum tex. in c. j. ſi d
inueſti. lis oriatur inter dominum ⁊ vaſallum. in prin. dixit ibi
mirabilem eſſe tex. ꝙ ppter negligētiā Magiſtratus recurrit
ad populum terre. Et ideo eſt argu. ſecundum eum ꝙ ſi vacat
iudex, a populis debet appellari ad populū nō ad ſucceſſorē,
⁊ iſtā legem nō intelligit habere locum in actis mere volunta-
tis, p l. ij. C. de dona. ⁊ ibi late vide p eum bonum dictū Jnno.
ꝙ videt facere in ꝯtrium. Adde tex. in auth. vt nulli iudicium. §.
hic puenitur in ver. primatibus ciuitatis. quem. tex. ad hoc al-
legauit Bal. p ſingulari in l. ij. C. quando fiſc9, vel priuatus. Et
idem Bald. in l. j. ſ. de officio conſul.
f Alex. ¶ Collegiū Cardinaliū. Ego dico ꝙ vacāte ſede Papali
ſacrū collegiū fratrū dominorū Cardinaliū nō h3 iuriſdictionē,
nec poteſtatem quā Papa viuus exercebat. Hoc decidit tex.
elegans in Cle. ne Rom. §. irritum, de elec. per quem tex. confun
dit opi. Bar. hic, inquantum vult, ꝙ vacante ſede papali, appel-
lat ad collegium Cardinalium, ſicut ad ipſum. Papā. ſi viueret
q2 male loqtur Bar. quia mortuo. Papa, iuriſdictio ⁊ poteſtas
Pape non remanet apud collegiū. Cardinaliū, vt ibi tex. Hoc
etiā voluit gl. ibi vbi ponit differentiam inter collegium Cardi
nalium, ⁊ alia collegia. Et idem voluit gl. in c. vbi periculū. §.
ideoq;. de elec. ivj. vbi etiā pbat hoc tex. ⁊ gl. magna. i c. j. d ſchi
ſma. in vj. Nec ob. ſi dicat, ꝙ minora collegia poſſūt ergo multo
fortius collegium Card. Quia reſpondet, ꝙ q̊ ad accelerandū
puiſionem eccleſie in cui9 prouiſionis dilatione imminet peri-
culū ſpeciale eſt qd ſtatui d3, ⁊ ſic eſt ſimile ſecūdum gl. in c. accu
ſatus. §. ſane. de here. in vj. Et dicit etiā ibi gl. qd Cardinalatus
eſt officiū quā gl. adde ad ea que dixi in l. j. §. de qua autem reſti
tutione de poſtu. Et ex iſtis gl. ſeqtur qd certus Cardinalium,
vacāte ſede. non poteſt facere conſtitutiones q2 condere conſtitu
tiones eſt iuriſdictionis, vt voluit gl. in l. j. de iuriſ. om. iu. ⁊ Jn.
in c. cum acceſſiſſent. de conſti.. Bar. in c. nulli. de ſeu. excō. ⁊ in
c. vt animarū, de conſti. in vj. ⁊ in c. ecc. de conſti. Bar. in l. oēs.
populi de inſt. ⁊ iur. gl. tñ in c. nullus. lxxix. diſt. dixit qd vacāte
ſede, cetus Cardinalium tenet locū Pape mortui. ex quo ſeqt-
tur, qd videtur qd poſſit facere illud qd Papa viu9. Sed gl. il la,
non bene loquitur quia mortuo. Papa eccleſia non remanet ſi.
ſponſo q eſt Chriſtus, eſt voluit gl. ⁊ do. in cle. ne Romani. ⁊ i d.
c. j. de ſchiſma in vj. ⁊ in d. c. vbi periculum. ⁊ ꝯ illū tex. in d. cle.
ne Romani. ⁊ qd non habeant iuriſdictionem voluit Bal. i trac.
ſchiſmatis. in verſi. ſuppono autem qd Cardi. ¶ Adde, Si vis
videre verba formalia hui9 apoſtille vide Barb. cōſi. j. vbi late,
de poteſtate Pape, ⁊ Cardinalium, hic dicta pleni9 reperies et
vide que poſui poſt Jmo. in Cle. ne Romani.
g POMA. ¶ His. que vide Barba. conſi. j. vol. ⁊ c. tranſlato pen.
col. de conſtitutionibus.
h ALEX. ¶ Vnū ex ſe. Quādo ordo decuriorū dat tutorē an poſ
ſint dare vnum ex ſe in tutorē, vide gl. ⁊ Bar. in l. plane qd cuiuſ
q; vniuerſit.

LEX XX.

VEntri. Ventri non datur tutor: ſed curator. hoc dicit.

Differen

1 Differentia inter tutoꝛem, ꝛ curatoꝛem.
§. Curatoꝛem. Hec intellige, dicit gloſſ. cauſa cognita. debet ergo liquere iudi
ci qꝺ habeat aliũ curatoꝛez, ꝛ pꝛocedere ſcḋm foꝛmã. l. curato
1 rem. C. q da. tut. poſſunt. ¶ Ultimo gl. †que eſt hic, no. differen
tiam inter tutoꝛẽ, ꝛ curatoꝛẽ, quã vide, ꝛ ſigna. Sed in eo qꝺ gl.
dicit, ꝙ curatoꝛ eſt tantũ datiuus, videbatur habere aliã gl. con
trariã. ȷ. de excu. tu. l. amiciſſimos. que dicit, ꝙ curatoꝛ eſt legi
timus. Sed hanc tenet Dyn. ꝛ omnes doc. ꝛ no. in l. de creatio
nibus. C. de epiſc. audien.

LEX XXI.

Scire opoꝛtet. Mulieres nõ poſſunt ẽẽ curatrices. h. d. ꝫ fallit
hodie in matre, et auia, vt in authen. matri ꝛ auie. C.
quando mu. tut. offi. fun. poteſt.

§. Si mater. Cũ quid vna via pꝛohibetur, alia nõ debet eſſe ꝑmiſſum. h. d. Quod dic vt
in c. cum quid vna. extra de reg. iur. lib. vj. ꝛ ibi per Dy. De hac
ꝓhibitione teſtatoꝛis: vide. C. ſi contra ma. volunta. l. j.

§. Eos. Abſens cauſa Reipublice non debet dari tutoꝛ ꝛ ſi datur, remittitur. hoc dicit.

1 Tutoꝛis dandi moꝛes quando inquiruntur, coniuncti ꝛ a
mici pupilli requiri debent.
2 Suſpectus eſt qui ſe ingerit.
Teſtis non citatus deponens eſt ſuſpectus.

a 1 §. Cum reliquis. a Cum tutoꝛ datur ex inquiſitione, inquiritur de moꝛib⁹
dandi: nec debet dari ille, q ſe ingerit. h. d. Tertẽ† quãdo iſta in
quiſitio fit, debẽt inquiri cõiuncti ꝛ amici pupilli. l. ait p̃toꝛ. §.
penul. ṡ. ex qbus cau. maio. ꝛ qꝺ not. ȷ. ex quib. cau. in poſ. ea. l.
b hoc aũt. ꝛ qꝺ no. Inn. extra de trãſac. c. fi. in fi. ¶ Ultimo b not.
ꝙ q ſe ingerit, eſt ſuſpect⁹. ꝫ facit l. que oia. in pꝛin. ṡ. de ꝑcu. qꝺ
facit cõtra teſtẽ, qui deponit non citatus. De quo dixi ȷ. de his
qui. vt indig. l. poſt legatum. §. his vero.

ADDITIONES.

a Alex. ¶ Cum reliquis. Uide de hac materia per Bar. in l. fi. fi
nita. §. Julianus. ȷ. de damno. infecto.
b POMA. ¶ Ultimo. Licita vt per Alex. conſi. lxxxvj. in ij. vol. ꝗ
vide ad dicum. Bar. hic, Inno. conſilio. lxxviij.

EX XXII.

a Et qui non ſunt. a Nobiles poſſunt eſſe tutoꝛes popularium,
ꝛ econuerſo. hoc dict. ¶ Op. ȷ. de excu. tu. l. ſpado
nẽ §. ȷ. Soluit. Dy. Aut qui ſunt i alia dignitate daꝛ
illis qui ſunt in aliqua dignitate, licet minoꝛi. ita loquitur hic.
ſecus ſi in nulla, vt in contrario.

ADDITIO.

a ALEX ¶ Et qui nõ ſunt. Adde que no. Bar. per illum tex. i l. cõ
tinuus §. cum ita. de verboꝛum obligationibus.

LEX XXII

Diuus. Si idoneus tutoꝛ i ciuitate nõ reperitur perquiritur in ciuitatibus circũſtantib⁹
h. d. Oppo. videtur ꝙ iudex poſſit dare eũ qui non eſt
de territoꝛio ſuo verbotenus, ꝛ ſcribere illi iudici cui
ille tutoꝛ ſubeſt, vt eum cogat, ſicut in interlocutoꝛia de mitten
do in poſſeſſionem rerum que ſunt in alieno territoꝛio, vt C. de
iudi. l. pꝛoperãdũ. §. ſin autẽ. ꝛ de bonis authoꝛitate iudicis poſ
ſi. l. cum vnus. §. is qui. Sol. Secundũ Jac. de Are. ibi iudex ꝓ
nũciat de bonis ratione perſone litigãtis que ei ſubeſt ſed hic ꝑ
ſona quẽ volebat dare tutoꝛẽ, nõ ſubeſt p̃cipaliter, nec acceſſoꝛie

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Oppo. Uide in ſimili. Spe. i ti. de ſyn. §. oꝫ autẽ fieri.

LEX XXV.

Curatoꝛem. Curatoꝛ datus impuberi, durat vſqꝫ ad pubertatẽ hoc dicit. ꝙ.
declara, vt dixi in l. queſitum. l. ſolent. ṡ. de tute.

LEX XXVI.

1 Tutoꝛis datio, in qua erratum eſt ratione etatis, quando ſit
nulla, ꝛ nume.
2 Sententia lata ex falſa cauſa, quando ſit nulla.
3 Decretum interpoſitũ ex cauſa, etiam non expꝛeſſa, nullum eſt.
5 Curatoꝛis datio facta alicui pꝛodigo tenet.

a Se le egreſſe. a Si tutoꝛ daꝛ impuberi, et q
nõ ẽ, nõ valet datio hoc dicit.
1 ¶ Opp. † de iure iudi l. ꝑſ. s. ꝛ l. cũ pꝛolat s. Soluit.
gl. Intellige, ꝙ hic erat expꝛeſſus erroꝛ in ſententia,
aliter ſecus: idẽ videꝛ ſentire in l. Labeo ȷ. de vſucap. Inſtitu.
qui. nõ eſt ꝑmiſ. facere teſt. §. itẽ ꝓdigus. Idẽ tenet Dyn. in l. is
cui bonis. ȷ. de verb. ob. vbi gl. tãgit, ꝛ hoc ꝓpter authoꝛitatem
rei iudicate, vt ȷ. de reb. eoꝛũ. l. fi. ꝛ l. ſed ſi pecunia. itẽ queri po
teſt. Cõtrariũ videꝛ dicere gl. C. quãdo. ꝓuo. nõ eſt neceſ. l. ij. ꝛ
C. ꝺ peti. hered. l. ſi putas ꝛ hoc tenet Pet. ꝛ Jac. ꝺ Are. ꝛ Cy.
in d. l. ij. quãdo ꝓuo. ꝛ dicũt ꝙ eſt caſus in l. tutoꝛ ſi petitus fue
b a rit. ṡ. eo. ꝛ verũ dicũt. ¶ Ad dictũ b Dyn. † ꝛ gl. reſpõdẽt ꝙ que
2 dam eſt ſentẽtia que ſi ſemel eſt vera: ſemper, ꝛ incõmutabiliter
eſt vera ꝛ pꝛocedit diſtinctio, an ſit expꝛeſſus erroꝛ in ſententia
vel nõ, vt dictis legibus: ſed quando ſententia nõ durat ſemper
vera, vt datio tutele, que extinguitur adueniente puberta. tunc
non ꝓcedit dicta diſtinctio, vt hic, ꝛ d. l. tutoꝛ ſi petitus fuerit. ṡ.
c eo. ſecundũ eos, que ſolu. nõ placet. Sed dic. c ꝙ differẽtia eſt in
3 ter ſentẽtiã, ꝛ decretum. Nam decretum † interpoſitum ex falſa
cauſa, etiam nõ expꝛeſſa, eſt ipſo iure nullũ. l. j. §. hec verba. ȷ. ne
vis fiat ei. ꝛ l. cũ vero. §. ſubuentũ. de fideicõ. lib. ꝛ hic. ꝛ l. tutoꝛ
ſi petitus fuerit. ṡ. eo. In ſentẽtia ꝓcedit iſta diſtinctio, ꝙ dic vt
4 dixi in l. ſeruo inuito. §. cũ pꝛetoꝛ. ȷ. ad Treb. In† pꝛopoſito tñ
ſunt alique glo. que dicunt verum. Nam quãdo datur, vel cura
toꝛ ratiõe etatis, tũc ſi in hoc eſt erratũ datio eſt nulla ipſo iure,
vt hic, ꝛ d. l. tutoꝛ ſi petitus fuerit. ꝛ gl. que dicũt cõtrariũ, nõ di
5 cunt verũ. Quãdoqꝫ† datur curatoꝛ alicui vt pꝛodigo, tũc licet
in hoc ſit erratũ, tamẽ valet datio, ꝛ ſic bene loquiꝛ gl. ȷ. de vſuc.
l. Labeo. ꝛ Inſti. quibus nõ eſt ꝑmiſ. facere. facere teſt. §. itẽ ꝓ
digus. Ratio, qꝛ declaratio etatis fit a natura, declaratio ꝓdiga
litatis ſpectat ad iudicẽ, vñ ſic eſſe ꝓ veritate habeꝛ, ex quo iu
dex declarauit. Ad qꝺ facit qꝺ dicũt doc. in ſimili in l. j. §. idem
Põpo. qꝺ falſ. tuto. auth. Et hanc diſtin. facit gl. C. de cur. fur.
dixi in l. is cui bonis. ȷ. de verbo. oblig.

ADDITIONES.

¶ Se le egreſſe. Hanc legem not. limita ſecundum Bald. in l. ij.
C. quando pꝛouoca. niſi fuiſſet ſuper etate diſpenſatum.
POMA. ¶ Ad dictum. Uide per Rom. cõſi. xlix. Alexan. cõſi.
lxiij. in ij. vol. conſi. lxxxvij. in pꝛin. ij. vol.
ANDR. BAR. ¶ Sed dic. Et vide Bal. in l. iuſte. in add. de ac
qui. poſſ. ꝛ ibi do. Joan. ꝛ vide Bald. in l. j. ȷ. de cura. furi.

LEX XXVIII.

1 Tutoꝛem quis det pupillo, cum ratione oꝛiginis, domicilij
ꝛ foꝛtunarum, habes diuerſos iudices.

Pupillo. In loco oꝛiginis datur tutoꝛ a iudi ce oꝛiginis, alias daꝛ a iudice domi
1 cilij, ſi in vtroqꝫ habeat bona. Opp. dicit hic rerum.
Cõtra. qꝛ datur ꝑſone, non rebus, vt l. quia ꝑſone. de
teſta. tute. Sol. hic datur ꝑſone pꝛincipaliter, ſed rerũ limitatur
2 adminiſtratio, vt ibi dixi. ¶ Quero, † pupillus hic ſoꝛtitur oꝛigi
nem, ꝫ Floꝛẽtie habet domiciliũ in tertio loco habet bona, vbi nõ
ſoꝛtitur foꝛũ, neqꝫ ratione oꝛiginis, neqꝫ ratione domicilij, quali
ter dabitur tutoꝛ illis bonis: Iudex enim oꝛiginis, vel domici
a lij non poteſt, vt hic. Iudex illius tertij loci nõ poteſt, a qꝛ ꝑſo
nam nõ habet in iuriſdictiõe l. j. ṡ. eo. Dy. vt quidã habent, po
nit in l. j. C. eo. ꝛ arguit ꝓ, ꝛ contra. Cy. refert in l. j. C. vbi pe. tu.
vbi gl. tãgit. Dy. tenet ꝙ iudex domicilij, vel oꝛiginis poteſt, da
re tutoꝛẽ, cuius adminiſtratio poꝛrigaꝛ ad omnia bona. allegat
l. magis puto. §. illud ȷ. de re. eoꝛũ. Sꝫ gl. videtur tenere cõtra
rium, in l. non ſolũ. §. ꝛ qui in teſtamento. ȷ. de excu. tu. ꝛ male: qꝛ
pꝛo opi. Dy. ꝛ ſequaciũ eſt caſus expꝛeſſus ȷ. de excu. tut. l. pꝛo
pter litẽ. licet. vbi ad vniuerſuꝫ patrimoniũ dicitur datus, licet
poſſet ſe excuſare de bonis que ſunt in alia ꝓuincia. Si igiꝛ ha
bet neceſſe ſe excuſare, ergo valet datio, vt ȷ. pꝛima. Ad hanc le
gẽ reſpõdeo, fateoꝛ ꝙ iudex oꝛiginis poteſt dare tutoꝛez, qui ad
miniſtraret tãtũ bona oꝛiginis: ꝛ eodem modo iudex domicilij
qꝛ hec eſt quedã vniuerſitas. l. ſi cũ teſtamẽto. ṡ. ꝺ teſt. tu. Dico
b etiam b ꝙ iudex tertij loci in quo non habet domicilũ neqꝫ oꝛigi
nem

em poterit dare curatoꝛem illis bonis, que ſunt in ſua iuriſdictione,cum curatoꝛ detur pꝛincipaliter rebus,nõ perſone.l.in copulandis.C.de nup.⁊ hoc vult dicere tex.in l. iuriſperitos.§.cum oꝛiundus.j.de excu.tuto.

ADDITIONES.

a Alex.Non poteſt.Uide in ſimili Bald.in.l.ij.de contrab.emptio.⁊ adde Bart.in.l.j.qui pot.tutoꝛ.
b Dico etiam.Adde tu ad hoc Alex.conſ.xliiij.volu.v.
1 Tutoꝛ quando vnus poſſit pꝛo alio eſſe fideiuſſoꝛ.

LEX XXVIII.

ROmanus. Poteſt qs dari tutoꝛ ei p quo tenetur h.d. ¶ Lp. ꝙ a creatõe tutele non appellatur.l.j.§.ſi qs tutoꝛ,j.quando appe.ſit.Sol.dic ꝙ appellauit a ſentẽtia repbante excu
1 ſationem. ¶ Ultimo † no.hanc legem in qua eſt caſus ꝙ vnus tutoꝛ poteſt eſſe fideiuſſoꝛ pꝛo alio,quod intelligit Dy.ſi eſt idoneus ⁊ ſoluendo,alias ſecus,quia hoc eſt in fauoꝛẽ pupilloꝛuꝫ, qd intelligas quãtum ad hoc ꝙ iudex non poſſit recipere cõtutoꝛem in fideiuſſoꝛem:ſed ſi recipit,paupertas eius nõ vitiaret C.de iure do.l.mulier.quod declarabo in l.paupertas.j.d excu.tu.⁊ eſt argu.optimum iſta lex,ꝙ plures accuſat, vel inquiſiti,
a vel ſimul cum armis inuenti,poſſint inuicem fideiubere.[a]

ADDITIO.

a ¶ Alex.Fideiubere.Si plures delinquũt, vel ſunt cõperti cuꝫ armis poteſt vnus fideiubere p alio.Allegãt doc.iſtũ text.in l.his.§.ſi ſeruus,de fideiuſ.Et hoc qd dicit hic Bar.intellige verũ,ſi nõ ſunt ſuſpecti,alias ſecus,ſcdm gl.in auth. de exhi.reis.§.ſuſpecto vero.Et an,⁊ quãdo ſunt plures inquiſiti,poſſit vnus p alio teſtificari,vide Ang.in l.ſi.de ſica.⁊ Bal.in l.quoniã liberi de teſt.⁊ in l.ſi.de accu.⁊ vide Spe. in tit.de teſt.§.j.verſ.qd ſi quatuoꝛ homines.⁊ ibi vide omnino Jo.And.⁊ ad hãc doctrinam traditam per Bar.hic adde Bald.per illũ tex. in l.omnes in j.col.de epi.⁊ cle.⁊ Angel.⁊ Jmo.in l.reos,in pꝛin.de duob.reis.P.Pau.P.Jntellige niſi ſit ſuſpectus,etiam ꝙ ſit idoneus,vt per Auguſtinum.in addi.ad Angel.de malefic.p quibus autem fideiunt.

LEX XXIX.

SI peregre. Tutoꝛibus datis,debet per iudicem intra triginta dies nunciari.hoc dicit.Facit.j.tit.ij.l.quidam decedẽs.§.ſi.declara vt in gloſſ.tua.

Qui petant tutores,vel curatotes. Tit. vj.

LEX I.

a MAtris. [a] Mater tenetur filijs impuberibus petere tutoꝛes ⁊ curatoꝛes, non adultis.hoc dicit.

ADDITIO.

a POM.¶ Matris.De materia huius legis vide per Bald. in l.pꝛecibus.C.de impu.

LEX II.

1 Agnati quibus ſpectat ſucceſſio ab inteſtato, que hodie ſi non petant tutoꝛem pupillo pꝛiuãtur ſucceſſione.
3 Mater ⁊ auia non coguntur eſſe tutrices,vel curatrices,⁊ ſi nõ petãt tutoꝛes quomodo puniantur,⁊ an habeãt neceſſe petere.
4 Tutoꝛ ſi in teſtamento eſt datus minus ſolenniter, imputatur ſuccedentibus ab inteſtato,ſi non petunt ipſum confirmari.
5 Tutoꝛes duo legitimi in eodem gradu quãdo ſunt,an vnus excuſetur per alium.
6 Lex noua quantumcunq; odioſa,⁊ penalis, debet extendi ſecũdum regulam iuris antiqui.
7 Excluſo pꝛimo a ſucceſſione pꝛopter negligentiam petendi,ſecundus non habet neceſſe petere tutoꝛem.
8 Pupillo ſi extraneus eſt ſubſtitutus ⁊ mater,cui pꝛimõ incumbit neceſſitas petendi tutoꝛem pupillo.
9 Subſtitutus pupillo,quando repellatur a ſucceſſione pꝛopter non petitum tutoꝛem.
10 Subſtitutum que cauſa ſit iuſta excuſandi pꝛopter tutoꝛẽ non petitum.
Mater an admittatur quando ſubſtitutus eſt excluſus pꝛpter non petitum tutoꝛem,vel ipſa etiam excludatur.
13 Mater excluditur a ſucceſſione,⁊ legitima filij, pꝛopter ſubſtitutionem pupillarem
14 Matri in pertinentibus ad tutelam pꝛefertur,qui debet ſuccedere licet in educatione pꝛeferatur mater
15 Mater ⁊ ſubſtitutus ſi aliquo caſu excludantur,an alij veniãt.

SI minores. Pupillis petẽdi tutoꝛes ſũt a matre,alias pꝛiuatur ſucceſſione,⁊ a libertis qui alias punient: ⁊ alij agnati, vel cognati poſſunt hoc facere,ſed ſi neglexerint,nõ punient.
1 h.d. ¶ Lpp. † quod etiam agnatis,qui ſpectant ſuccedere, imponatur onus petendi tutoꝛes.C.de legi.hered.l.ſciãt.Sol. Dicit gl.intellige in agnatis illis,quibus nõ offertur hereditas ab inteſtato. Si enim deferretur,tũc punirentur ſicut mater.d.l.ſciãt.⁊ hoc pbatur j.ad Tertỳ.l.ij.§.quid ſi nepotibus.vbi di
a cit de auia.ita dicit gl. Jſta ſolu.[a]eſt directe ꝯ iſtũ tex.q expreſſe dicit ꝙ hec neceſſitas eſt matri,⁊ libertis tantũ impoſita, nec de iure antiquo reperitur qd alijs agnatis imponeretur hec neceſſitas expreſſe,nec p rationẽ.Ratio enĩ quare matri imponit neceſſitas eſt materna pietas.l.matris. C. eo. que ratio ceſſat in alijs agnatis.Nõ obſtat quod dicitur de auia.Jdeo enĩ auia eſt qꝛ mater fuit,⁊ ideo durat ratio materne pietatis,⁊ appellatione matris cõtinet auia,⁊ appellatione filioꝛũ cõtinent nepotes in hoc caſu.d.l.ij.§.⁊ quid ſi nepotibus.j.ad Tertỳ l.⁊ id qd dicitur in l.ſciãt.eſt noua lex facta p Theodoſiũ,qui immutat, et coꝛrigit ius antiquũ in hoc,ſcilicet ꝙ hodie ſit neceſſe agnatis, q ſunt ſucceſſuri ab inteſtato,petere tutoꝛẽ ſecundũ foꝛmã illi⁹
2 legis,⁊ iſta inueſtigatio eſt vtilis:† quia cum illa lex ſit ꝯ ius antiquum,debet ſtricte intelligi,⁊ nõ extendi ad aliud,quã ad id qd in ea expreſſum eſt.l.pꝛecipimus.in fi.C.d appel. quod facit ad multa que dicam in q.diſputata,quã j.ſcribam. ¶ Opp.iſta neceſſitas imponitur,quando pupillus non habet tutoꝛes legitimos,vt hac l.in pꝛin.ſꝫ ipſe agnatus,vel cognatus hodie eſt tutoꝛ legitimus q ſperat habere hereditatẽ. ergo nõ hꝫ neceſſe petere tutoꝛẽ.Dicit Dyn.intelligas hoc quãdo datus in teſtamento erat remotus vel excuſatus,ita ꝙ nõ vocabãtur legitimi,ſed locus erat datiuo.l.ſi quis ſub cõditione.ſ.de teſt.tut. vel eo caſu,q pximioꝛ erat inhabilis inhabilitate tẽpoꝛa,vel alijs caſib⁹ in qbus locus eſt datiuo,ſcdm Dy. quod not. Sed contra iſtud opp.de l.ſciãt.que loquitur de illo agnato,cui incũbebat onus petendi tutoꝛem a tempoꝛe moꝛtis defuncti.Dicit enim tex.ſciant illi qui vocabantur.ad hereditatẽ pupilli,ſi moꝛtuo patre intra annum,⁊c.ſed ſi pupillus habuit in teſtamento tutoꝛẽ q eſt remotus,vel excuſatus.non debuit ei peti tutoꝛ a tempoꝛe moꝛtis ego illa conſtitutio non habet locum,nec dꝫ extẽdi,cũ ſit contra ius commune,vt dixi:Reſpondeo,⁊ teneo opi.Dy. ꝙ enim dicit intra annum a moꝛte teſtatoꝛis ſubaudi,⁊ imminẽte neceſſitate Hoc pꝛobatur in ſimili in l.iij.§.ſi qs heredi.j.de ſtatu.lib.
b Jtem [b] aduerte,quod videt colligi ex verbis Dy.qd ſi ſucceſſurus ab inteſtato eſt tutoꝛ legitimus,qd eſt quãdo non ſubeſt impedimẽtum ꝙ eo caſu non impediatur ſi tutoꝛẽ nõ petierit.Et ſic videtur quod ſi inuentarium nõ facit,⁊ nõ adminiſtret nõ puniatur illa conſtitutione.Contrarium credo ſicut determinatũ eſt in matre cui ſilicet delata eſt tutela legitima ſi non adminiſtret legitime punitur ⁊ no.j.ad Terty.l.ij.§.ſi mater.ver.qd ſi pater Cuꝫ enim ipſe idem ſi tutoꝛ legitimus,ad eius curã pertinet facere inuentarium ⁊ legitime adminiſtrare:qd ſi nõ facit,punitur.j.ad Terty.l.ij.§.idoneos, ⁊ §.ſeq.Nec ob.qd dicit Dyn.qꝛ fateoꝛ ꝙ non punitur quia non petijt,ſed qꝛ non legitime adminiſtrauit.Non ob.ꝙ hoc non dicitur in d.l.ſciant,vt ibi dicam ¶ Oppo.matri hodie defertur legitima tutela per legem,vt in auth.matri ⁊ auie.C.quando mul.tut.offic.fungi poteſt,ergo ei non imputatur ſi tutoꝛem nõ petierit,cum pupillus habeat cau
3 ſam legitimam,ita reſpondet Dy. ¶ † No. ꝙ mater et auia non coguntur eſſe tutrices,ſed ita demum ſunt ſi volunt.d.auth.matri ⁊ auie.ideo cum nullus ſit legitimus,remanent iura antiqua.incorrecta.Quod placet.⁊ per hoc determino tex.iſtũ,qui dꝫ ꝙ mater tunc tenetur petere tutoꝛes,quando non habet tutoꝛes legitimos.hodie non põt habere tutoꝛes legitimos pupill⁹ matre exiſtente anteꝙ mater ſit in moꝛa,quia ipſa pꝛefert omnib⁹ legitimus.d. authen. matri ⁊ auie.punitur ergo mater ſi tutoꝛes non petierit.ſi in moꝛa fuerit.vel antequã ſit per moꝛtẽ excluſa,nõ renũciauit,ita quod deueniatur ad legitimum.Et hoc pbat de iure antiquo in d.l.ij.§.ſi mater.verſic.q.ſi pater.ſed ſecundum iſta tẽpoꝛa eo caſu, quo mater non poteſt eſſe tutrix legitima,excuſatur ſi pupillus habet alium legitimum.Et hoc expꝛeſſe dꝫ tex.⁊ gl.no.C.ad Tertyl.l.matres.Nec puto ꝙ matri iputet ſi nõ petijt eos cogi adminiſtrare,vel facere inuẽtariũ, quia huius cura nõ videt ei iniuncta.Nec ob. qd dicitur in d. l.ij.§.idoneos ⁊ §.ſe.cõſtituto punit matrẽ,ſi pupillo tutoꝛes nõ petierit vt j.l.pꝛoxi.

ĩ.l.pri.⁊ d.l.ij.§.ſi mater.¶ No.ꝙ dicit,petierit,ꝙ eſt futurum
vel pteritũ ſubiunctiui ⁊ ſic debet intelligi cũ effectu.l.j.in fi.ſ.
qḋ quiſq͂ iur. Vñ in petitione ab ea requiritur plenũ officium.
d.§.idoneos,hoc eſt,quod petat cũ effectu,vt dixi ⁊ ita loquitur
gl.in d.l.matres.C.eodem.Sed quãdo legitimus ſubeſt,nulla
neceſſitas imponitur ſibi aliquo iure,ergo nõ debẽt puniri.Nõ
obſt.ꝙ no.gl.in d.verſicu.qḋ ſi pater.in l.ij.ĩ.ad Tertul.q2 ibi
loquitur quãdo locus non erat legitimo ꝓpter voluntatẽ de-
functi,qui voluit matrẽ adminiſtrare tutelam legitimã:⁊ ſic in-
tellige ꝙ ibi nõ erat legitimus.Idem dicerẽ hodie in alia mu-
liere,que ſuccederet ab inteſtato,vt nõ puniaꝛ,per l.ſciãt.ſi pu-
pillus habet tutorem legitimũ,licet nõ adminiſtraret,q2 nulla
lex reperitur.Nã l.ſciãt.imponit neceſſitatem,ꝙ faciat ei dari
tutorẽ,quãdo vero lex facit eum,nõ loquitur:⁊ idem dicerem in
4 ſubſtituto pupillariter.¶ †Quero,quid ſi in teſtamẽto eſt da-
tus tutor minus ſolẽniter:Reſpõdeo imputetur eis niſi petãt
5 cõfirmari vt l.credẽdũ in prin.ĩ.eo.¶ †Quero,qḋ ſi ſunt duo le-
gitimi eiuſdẽ gradus,an vnus excuſetur ꝑ alium: Reſpondeo,
ſi quidem vnus gerat ⁊ legitime alius excuſatur,ar.l.credendũ
ij.reſpon.ĩ.eo.Sed ſi vterq͂ negligat,vterq͂ punitur,ꝑ l.ſi ma-
ritus.in prin.ĩ.de adul.Sed ſi dicas,quomodo hoc,cũ l.ſciant.
loquaꝛ in eo caſu quo nõ ſunt tutores legitimi,ergo nõ d͛bet ex-
6 tẽdi ad iſtũ caſuz.Reſpõdeo,† lex noua quantũcunq͂ odioſa,et
penalis debet extẽdi ſc͂dз regulã iuris antiq,vt no.in l.qḋ vero.
ſ.de legi.Sed lege antiqua cautum eſt,ꝙ ſi ille,cui incumbit,
hec neceſſitas hoc faciendi negligat puniatur.d.l.ij.§.idoneos
circa fi.ergo ⁊c.ſed quando eſt alius legitimus nõ ipſe tũc hec
7 neceſſitas ſibi nullo iure imponitur.¶ †Quero,primo excluſo
ſucceſſione ꝑ negligẽtiã,an ſc͂do incũbit neceſſitas petendi tuto
rem:Gl.hic in fi.dicit ꝙ nõ.Idẽ no.in l.nepotibus.C.eo.⁊ d.l.
ſciãt ꝙ eſt verũ vt declarabo in q.diſputata,quã ĩ.ponã in tertio
8 puncto.¶ †Quero,quid ſi eſt ſubſtitutus extraneus ⁊ mater,
cui primo neceſſitas incumbit:Circa hoc diſputaui vnã q.quam
hic inſero de verbo ad verbũ,que talis eſt.Pupill9 cui erat ex-
traneus pupillariter ſubſtitutus deceſſit poſt annũ a morte pa
tris nullo ei exiſtẽte vel petito tutore a ſubſtituto vel matre que
ritur an illius hereditas deferaꝛ ſubſtituto vel matris vel neu-
tri:Et primo videam9 de pſona ſubſtituti ⁊ ꝙ nõ admittaꝛ vide
tur caſus.C.de leg.here.l.ſciant.⁊ ꝑ iſta parte ꝯ eũ non eſt aliud
allegãdũ.Cõtra ꝙ ipſe extraneus ſubſtitutus admittaꝛ Prio
ꝓbatur q2 videtur caſus.ĩ.de excu.tut.l.amiciſſimos.in prin.
vbi ꝓpter tutelã nõ adminiſtratã non repellitur ab hereditate
ſibi delata ex ſubſtitutiõe.Facit.ĩ.d͛ excu.tut.l.tutor petitus.§.
j.⁊ caſus videtur in l.credendũ.§.ſi vero maritus.ĩ.eo.vbi ꝓ-
pter non petitũ tutorẽ,nõ ꝑdit id quod venit in iudicio defun-
cti.Sc͂do ſic ille cui incumbit onus petendi tutores tunc teneꝛ
quando nullus eſt cui tutela legitima deferatur vt no.C.ad Ter
tul.l.matres.ſed hic mater eſt que omnem legitimum excludit,
ſeu p̄cedit vt in authen.matri ⁊ auie.⁊ in corpore vñ ſumitur,
ergo ſubſtitutus excuſatur ſi nõ petijt tutores.Tertio ſic.Quã
do ſunt due cauſe,quarũ vna eſt naturalis alia accidẽtalis natu
ralis ꝓfertur.vt ſ.de tutel.l.qbз.in prin.⁊ de libe.⁊ poſthu.l.fi.
lio quem.in princ.Sed hic eſt mater cui incumbit onus petẽdi
tutorem ex cã naturali q2 materna pietas facit eã ad hoc teneri
C.eo.l.matris ⁊ l.fi.Itẽ eſt ſubſtitutus cui incumbit onus petẽ
di tutorem ꝑ accidens q2 ſubſtitutus.d.l.ſciant.ergo mater ei
anteponitur.Nõ poteſt ergo ſubſtituto imputari negligentia:
donec eum p̄cedit mater.l.fi.C.q admi.ad bo.poſ.⁊ de ſucceſ.
c edi.l.j.in prin.cum ſi.Quarto ſic,Nõ tenetur facere qs id qḋ
factũ nõ relevaret aliqd vt ſ.ſi qs in ius voc.nõ ie.l.ij.in fi.⁊ de
arbi.l.arbiter calendis.⁊ vt lega.no.ca.l.hec ſtipulatio.§.diu9.
cum ſi.Sз ſi ſubſtitutus petijſſet tutorẽ nõ relevaret aliquid q2
mater in petendo preferꝛ adeo ꝙ iudex debet dare eũ quẽ pe-
tit ipſa vt in auth.de nu.§.ſi qs autẽ tutelã ⁊ gl.hoc tenet in l.ſi
quis ſub cõditione.ſ.de teſt.tu.Secundo videamus de matre,
⁊ quo iure repellitur a ſucceſſiõe ſi nõ petijt tutorem.Sunt ca-
ſus multarũ legũ ĩ.ad Tertu.l.ij.§.ſi mater.C.e.l.matres.⁊ q
petãt tutores.l.matris.⁊ l.fi.⁊ inſti.ad Tert.§.pen.Ecõtra ꝙ
mr̄ admittaꝛ ad hereditatẽ ꝓbatur.Primo ſic tutor teſtamen
tarius p̄ferꝛ matri.auth.matri ⁊ auie ⁊ in corpore vñ ſumitur.
ergo eadẽ ratiõe ſubſtitutus cui incumbit onus petendi tutorẽ
in petẽdo p̄fertur mr̄i cum a teſtatore ſit ſubſtitutus.Nõ eſt er
go imputãdum matri ſi nõ petijt q2 nec ad petendum fuiſſet ad
miſſa.Secũdo ſic tunc matri imputatur ſi nõ petijt tutorem fi-
lijs quãdo ipſa habet ius ſuccedendi ⁊ nullo iure eſt p̄uata vt ĩ.
ad Tertu.l.ij.§.ſi mater.cum ſim.⁊ ideo dicunt leges ꝙ eis quo
rũ cã ſuccedendi nõ eſt prima nec potior in ſuccedendo nõ im-
putaꝛ ſi tutorẽ nõ petierũt.l.fi.ad Tertu.⁊ C.q pe.tuto.l.nepo
tibus.⁊ no.C.d͛ legi.here.l.ſciãt.Sз in ꝓpoſito in ſuccedendo,
cã ſubſtituti pupillariter eſt prima ⁊ potior ergo matri nõ im-
putatur,ſi tutorẽ nõ petijt.Tertio ſic tũc matri imputaꝛ,ſi tu-
torem non petijt filius ſcilicet,quãdo filij deceſſerũt inteſtati.vt
ĩ.ad Ter.l.ij.§.ſi mater,ibi inteſtatorũ filiorũ,⁊c.⁊ ĩ.e.l.creden
dũ.vbi ſimiliter dicit,inteſtatorũ filiorũ.Sed qñ pupillus hз
ſubſtitutũ pupillariter,nõ poteſt dici inteſtatus ergo,⁊c.Vide
tur ergo in dictis legib9 caſus ꝓ matre,cũ nullo alio mõ pupil
lus poſſit eſſe teſtatus niſi habẽdo ſubſtitutũ,⁊ tũc eo caſu lex
nõ grauat matrẽ in petẽdo tutorẽ.Quarto ſic,Quando fili9 de
ceſſit pubes,matri nõ imputaꝛ ſi tutorẽ nõ petijt.Ratio,q2 tũc
filius ipſe potuit ſibi ꝓuidere teſtãdo vel petẽdo curatorẽ,vt C.
ad Tertu.l.matres,⁊ C.q pe.tu.l.matris.in fi.Sed iſta eadẽ ra
tio eſt in caſu ꝓpoſito:q2 ꝓuidit filio pater teſtãdo,⁊ etiã dando
ſibi pſonã que petat tutorem,ergo nõ eſt qḋ matri imputetur.
¶ Quod neutri deferaꝛ.Probatur primo,quãdo pluribus,in
cumbit onus petẽdi tutorẽ pupillo,ſi vterq͂ negligit,vnus non
excuſatur propter,aliũ,ſed ambo puniuntur,vt patet in matre
⁊ liberto,vt hac l.⁊ C.qui pe.tuto.l.ij.ita in ꝓpoſito,ſubſtitutus
nõ excuſat propter matrẽ:⁊ ſic tanq͂ negligens nõ potteſt ſuc-
cedere,ꝑ l.ſciant.C.d͛ legi.here.Itẽ mater nõ excuſatur ꝓpter
ſubſtitutũ,⁊ ſic etiã ab hereditate excludiꝛ ipſa,per dicta iura.
Sc͂do ſic.Regulariter qñ plures tenentur ad dandum aliquid,
vel faciendũ,vnus propter aliũ non excuſatur,imo nihil prohi-
bet omnes in penã conſtitui,vt ĩ.de verb.ob.l.ij.§.j.⁊ §.fin.⁊ l.
iiij.§.Cato.⁊ de duob9 reis.l.fi.Ita in ꝓpoſito,nec mater pro-
pter ſubſtitutũ,nec ſubſtitutus propter matrem,excuſat ſз v-
terq͂ cadit in penã,⁊ ſic ſucceſſione priuatur.Tertio ſic.Quan
do pluribus incũbit onus faciendi aliqd,licet ſint talis cõditio
nis ꝙ vnus alteri preferatur,tñ donec vnus p̄occupet,ambo di
cuntur ſimul teneri,arg.ff.de adul.l.ſi maritus p̄uenerit.in p̄n.
vbi videtur queſt.noſtra.Licet ergo in petendo tutorẽ mr̄ pre-
feratur ſubſtituto,⁊ ſubſtitutus matri,tamen qlibet eſt in mora
donec ad iudiciũ ꝓuocetur,⁊ ſic vterq͂ excludiꝛ,⁊ alij ſuccedẽt.
Quarto ſic,Quãdo filius deceſſit impubes matri incũbit onus
petendi tutorẽ filio iure quodam naturali,ꝓpter maternam pie
tatem,vt C.eodem.l.matris.⁊ l.fi.⁊ ibi not.Sз hec pietas ma-
terna nõ tolliꝛ,licet filius habeat ſubſtitutũ.Durat ergo ratio
legis,⁊ ſic lex.Itẽ ſubſtituto incumbit onus petendi tutorẽ ꝓ-
pter ſpẽ ſucceſſionis,que ſpes durat,etiã ſi ſit mater:qḋ appa-
ret.Cũ ergo ratio legis duret in vtroq͂,videꝛ ꝙ vterq͂ excludaꝛ
⁊ alij ſuccedãt.¶ Sol.In queſtiõe p̄dicta primo videndum eſt
9 de pſona ſubſtituti.Circa † que dico ꝙ ſi qs vellet eum repelle-
re,q2 cum tutor eſſet teſtamentarijs,vel legitimus,vel datiuus
⁊ ſe excuſat,non poteſt,vt infra de excu.tut.l.amiciſſimos.i pri.
⁊ l.tutor.pretius.eo ti.in §.j.⁊ iſte caſus non pertinet ad queſti
onem noſtrã.Si vero vult quis ſubſtitutũ a ſubſtitutione repel-
lere,quia pupillo non habenti tutorem non petijt,tunc aut ꝑꝑ
hoc vult quis ſubſtitutum repellere a ſubſtitutioni fideicommiſ
ſaria ⁊ non poteſt,quia illud conſequiꝛ,vt ex bonis teſtatoris nõ
pupilli.ĩ.eo.l.credendum.§.ſi vero maritus,⁊ ita ĩtelligunt doc.
l.ſciant.C.de legi.here.Aut quis vult repellere ſubſtitutũ a ſub
tutione directa pupillari,⁊ tunc excluditur ſi intra annũ ceſſauit
d.l.ſciant.⁊ hoc no,quod intelligo niſi excuſetur ex aliqua iuſta
cauſa,vt diximus in matre.ĩ.ad Tertu.l.ij.§.ſi mater ⁊ §.ſeq.ꝙ
no.C.ad tertul.⁊ matres.† Itẽ intelligo iuſtam cauſã eſſe ſi ſub
ſtitutus ignoraret ſe ſubſtitutum,vt C.qui pe.tu.l.cum a matri
b9 ⁊ ar.ĩ.ad Tertu.l.ij.§.ſi mater verſi ſed ſi forte abſens vbi ꝓ
pter abſẽtiam mater excuſatur eodem modo ꝑꝑ ignorãtiã facti
facit de iur.⁊ facit ign.l.j.⁊ quis ordo in bono.poſſeſſ.ſex.l.ij.in
prin.nec excuſaꝛ ſubſtitutus ideo q2 pupillis matrẽ hз.vt oſten
ditur.ſ.Reſpondeo rationibus predictis factis pro hac parte
ad excuſandum ſubſtitutũ.Non ob.l.amiciſſimos,⁊ l.tutor peti
tus de excu.tu.⁊ l.credendum.vt ſ.patet.Non ob.ſecunda ra-
tio que dicit ſubſtitutum excuſari,quia mater eſt cui legitima
tutela deferꝛ q2 illa non eſt,nec cogitur,ſed ei permittiꝛ ſi vult,
vnde propter eã non excuſatur ſubſtitutus quin petere debeat
ita determinat.Dy.hic quod verum eſt.Non enĩ ſpes ei9 qpõt
eſſe excuſat aliquem a petendo tutorem interium.Sufficit enĩ qi
tunc non habeat defenſores,vt hac lege.Non ob.tertia ratio,ſci
licet q͂ cauſa naturalis prefertur cauſe accidentali:quia illud
verũ quãdo effectus illarum cauſarum ſe nõ compatiuntur ad in
uicem Secus quando ſe compatiuntur ⁊ vna cõcurrit cũ alia qḋ
patet per oĩa iura,in quibus concurrit obligatio naturalis,⁊ ci-
uilis.Ita in ꝓpoſito,nil impedit quin mater teneaꝛ petere ⁊ eti
am ſubſtitutus,ſicut tenetur mater ⁊ libertus,vt hac l.non obſt.
quarto ratio.ſcilicet,ꝙ ſi ſubſtitutus repeteret,nil releuaret cũ
iudex debeat dare petitum a mate,quia illud non eſt verum ſe-
cundum opi.multorũ vt dixi in l.ſi quis ſub conditione.ſ.d͛ teſta
tut.ſed poſito ꝙ illud eſſe verũ,tamẽ ꝑꝑ hoc ſubſtitutus nõ ex
cuſatur,q2 interum donec mater tacet ſubſtitutus.diciꝛ eſſe i mo
ra ⁊ ei currit tẽpus lз mr̄ veniẽs p̄feraꝛ vt ĩ.d͛ au.l.ſi maritus.